Valiokunnan mietintö HaVM 9/2021 vp─ HE 47/2021 vp

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta ja niihin liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta ja niihin liittyviksi laeiksi (HE 47/2021 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty maa- ja metsätalousvaliokuntaan ja talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:
- talousvaliokunta TaVL 16/2021 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 8/2021 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- aluekehitysjohtaja Johanna Osenius, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Minna Laherto, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Tarja Reivonen-Kavonius, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Helinä Yli-Knuutila, työ- ja elinkeinoministeriö
- budjettineuvos Taina Eckstein, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Laura Jänis, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Sari T. Niemi, Ruokavirasto
- yksikön päällikkö Kalevi Pölönen, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- rahoitusyksikön päällikkö Jaakko Ryymin, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- kehittämispäällikkö Annukka Mäkinen, Suomen Kuntaliitto
- elinkeinojohtaja Kimmo Viljamaa, Vantaan kaupunki
- kehittämisjohtaja Päivi Ekdahl, Lapin liitto
- aluekehittämisen vastuualueen johtaja Juha Eskelinen, Uudenmaan liitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

Valmis
5.0

- ulkoministeriö
- oikeusministeriö
- sisäministeriö
- opetus- ja kulttuuriministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- ympäristöministeriö
- saamelaiskäräjät
- Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Kainuun liitto
- Pohjanmaan liitto
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Keskuskauppakamari
- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- STTK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta. Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista, laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta ja laki ulkorajan ylittävästä yhteistyöstä kumottaisiin. Lisäksi esityksessä ehdotetaan teknisiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Esityksen tavoitteena on sovittaa yhteen kansallista ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa tehokkaaksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on uudistaa alueiden kehittämisen tavoitteita, suunnittelua ja toimintatapoja vastaamaan toimintaympäristön muutoksia sekä Euroopan unionin ja kansallisia tavoitteita. Tavoitteena on myös tukea ja edistää vaikuttavaa vuorovaikutusta ja sopimuksellisuutta alueiden kehittämisessä sekä selkeyttää sääntelyä sekä vähentää tuen saajien ja viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annettavassa laissa täsmennettäisiin ja täydennettäisiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelmakauden 2021—2027 sääntelykokonaisuuden soveltamista kansallisesti. Ehdotettuja lakeja sovellettaisiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelmakauden 2021—2027 hankkeisiin. Lisäksi lakeihin ehdotetaan koottaviksi kaikki Interreg-ohjelmia ja Interreg-ulkorajaohjelmia koskevat kansalliset erityissäännökset.

Alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmä toimijoineen ja viranomaisten tehtävät ja toimivalta säilyisivät pääosin ennallaan, mutta suunnittelujärjestelmää ehdotetaan kevennettäväksi. Vastuu alueiden kehittämisestä olisi nykyistä sääntelyä vastaavasti valtiolla ja kunnilla. Maakuntien liittojen aluekehittämistehtävän kokonaisuutta on selkeytetty. Aluekehittämisen yhteistyörakenteiden ja menettelytapojen osalta sääntelyä on joiltain osin uudistettu.

Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen hallinnoinnissa maakuntien liittojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivaltaan tai keskinäiseen työnjakoon välittävinä toimieliminä ei esitetä muutoksia. Interreg-ohjelmien hallinnolliset tarkastukset suorittaisivat jatkossa maakuntien liitot. Lisäksi Interreg-ohjelmissa kansallisen vastinrahoituksen sääntely yhdenmukaistuisi eri ohjelmien välillä siten, että vastinrahoituksen hallinnointitehtävää hoitaisivat yksinomaan maakuntien liitot. Alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden tukimenettelyyn ei esitetä merkittäviä muutoksia.

Ehdotukseen sisältyvien varojen myöntövaltuus on otettu vuoden 2021 talousarvioon ja tällä hallituksen esityksellä saatettaisiin voimaan myöntöpäätösten edellyttämä kansallinen lainsäädäntö.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2021.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Uudistuksen pääpiirteet

Esityksessä ehdotetaan säädettäviksi laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (1. lakiehdotus, jäljempänä toimeenpanolaki) ja laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (2. lakiehdotus, jäljempänä rahoituslaki). Lisäksi esityksessä ehdotetaan teknisiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa koskeva EU-lainsäädäntö koostuu eräiden yhteisesti hallinnoitavien rahastojen yhteisestä sääntelystä (Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöksistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöksistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EU/2018/1141, jäljempänä yleisasetus) sekä alue- ja rakennepolitiikan rahastokohtaisista asetuksista ja Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien toimeenpanoa koskevasta asetuksesta.

Ehdotetulla toimeenpanolailla ja rahoituslailla annetaan edellä mainittua ohjelmakaudelle 2021—2027 säädettyä EU-sääntelyä täydentävät ja täsmentävät kansalliset säännökset. Ehdotettuja lakeja sovelletaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelmakauden 2021—2027 hankkeisiin. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että alue- ja rakennepolitiikan kansallinen lainsäädäntö kootaan ehdotetulla tavalla yhteen, mukaan lukien uutta oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF) sekä Interreg-ohjelmia ja Interreg-ulkorajaohjelmia koskevat

kansalliset erityissäännökset. Tämä selkeyttää aluekehittämisen kokonaisuutta ja tehostaa kansallisten ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimien yhteensovittamista.

Alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmä toimijoineen sekä viranomaisten tehtävät ja toimivalta ehdotetaan säilyvän pääosin ennallaan, mutta suunnittelujärjestelmää kevennetään ja toimintatapoja uudistetaan. Keskeisinä aluekehittämisen suunnittelun välineinä säilyvät valtioneuvoston tekemä aluekehittämispäätös ja maakunnassa laadittava maakuntaohjelma. Maakuntaohjelmien toimeenpanosuunnitelmasta luovutaan, mikä keventää osaltaan viranomaisten menettelytapoja.

Vastuu alueiden kehittämisestä on nykyistä sääntelyä vastaavasti valtiolla ja kunnilla. Aluekehittämisviranomaisena toimii myös uuden lainsäädännön mukaan maakunnan liitto. Aluekehittämispäätöksen, maakuntaohjelman, muiden suunnitelmien ja sopimusten sekä kansallisten ja EU:n osarahoittamien ohjelmien toimeenpanon yhteensovittamista varten maakunnassa on jatkossakin maakunnan yhteistyöryhmä, jonka asettaa maakunnan liiton hallitus. Työ- ja elinkei-noministeriön yhteyteen asetettava alueiden uudistumisen neuvottelukunta toimii edelleen EU:n alue- ja rakennepolitiikan kumppanuuselimenä kansallisella tasolla. Toimeenpanolaissa säädetään myös Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmalle asetettavasta yleisasetuksessa tarkoitetusta seurantakomiteasta.

Toimeenpanolaissa ehdotetaan säädettäväksi uudesta toimintatavasta, aluekehittämisen keskusteluista, jolla vahvistetaan ja säännöllistetään maakuntien ja valtion välistä vuorovaikutusta. Alueelta keskusteluihin maakunnan liiton ohella osallistuu käsiteltävien teemojen mukaisesti myös muita toimijoita. Keskustelut voivat olla myös joillekin maakunnille yhteisiä ja koskea tiettyä yhteistä teemaa. Keskusteluissa pyritään tunnistamaan alueiden vahvuuksiin perustuvia mahdollisuuksia sekä kehitykseen vaikuttavia ongelmakohtia ja etsimään niihin ratkaisuehdotuksia. Keskusteluista on siten saatavissa lisäarvoa sekä maakunnille että valtiolle, ja keskustelujen kehittämiseen kannattaa panostaa. On myös tärkeää, että johtopäätösten toteutumista seurataan seuraavien aluekehittämisen keskustelujen yhteydessä. Yleisemmällä tasolla keskustelujen valmistelua ja toimeenpanoa sekä seurantaa ohjaa alueiden uudistumisen neuvottelukunta.

Toimeenpanolain mukaan aluekehittämispäätöksestä päätetään hallituskausittain. Esityksen perustelujen mukaan kukin hallitus voi tarkistaa oman hallituskautensa aikana painopisteet tarvittaessa esimerkiksi hallituksen strategian tarkistamisen perusteella. Päätöksen konkretisoimiseksi toimeenpanoa varten ministeriöt laativat jatkuvasti päivittyvän toimeenpanosuunnitelman. Valiokunta toteaa, että toimintaympäristö voi muuttua nopeasti ja ennalta arvaamatta ja on tarpeellista, että suunnitelmia voidaan päivittää. Valiokunta pitää tärkeänä, että alueiden uudistumisen neuvottelukunta edistää ja seuraa aluekehittämispäätöksen toteuttamista ja voi tarvittaessa esittää päätöksen tarkistamista.

Esityksessä ehdotetaan, että äkillisten rakennemuutosalueiden määrittelystä luovutaan. Valtioneuvoston toimintamalli äkillisen rakennemuutoksen hoidossa on uudistettu lokakuussa 2020. Äkillisten rakennemuutosten ennakoiva ja reaktiivinen toimintamalli alueilla on vakiintunut toimintatapa. Hallintovaliokunta korostaa, että maakunnilla ja valtiolla tulee edelleen olla resursseja ja tukimekanismeja, joilla voidaan vastata alueellisiin ja valtakunnallisiin aluekehittämistarpei-

siin nopeissa muutostilanteissa. Samalla tulee luoda pohjaa pitkäjänteiselle alueiden kehittämiselle kriisistä selviytymiseen ja uuden alun rakentamiseen.

Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen hallinnoinnissa maakuntien liittojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivaltaan tai keskinäiseen työnjakoon välittävinä toimieliminä ei ehdoteta muutoksia. Uusi EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävä toimielin on Ruokavirasto, joka myöntää tukea Euroopan sosiaalirahaston varoista vähävaraisten aineellisen avun hankkeisiin. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Business Finland eivät enää toimi välittävinä toimieliminä ohjelmakaudella 2021—2027.

Interreg-ohjelmien osalta toimeenpanolaissa ehdotetaan, että ohjelman tarkastusviranomaisena toimii Suomessa ainoastaan valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminto. Interreg-ohjelmien hallinnollisia tarkastuksia suorittavat jatkossa maakuntien liitot, kun tehtävän sisältö ja toiminnan luonne muuttuu ohjelmakaudelle 2021—2027 yksinkertaistettujen kustannusmallien käyttöönoton myötä. Hallinnollisen tarkastuksen kohde siirtyy käytetyn kustannusmallin laskentamenetelmän ja käytettyjen mallien tuottamien tulosten oikeellisuuteen ja tuloksellisuuden seurantaan. Interreg-ulkorajaohjelmissa hallinnollinen tarkastus on tarkoitus säilyttää hallintoviranomaisen tehtävänä, kuten nykyisinkin. Lisäksi Interreg-ohjelmissa kansallisen vastinrahoituksen sääntely yhdenmukaistetaan eri ohjelmien välillä siten, että vastinrahoituksen hallinnointitehtävää hoitavat yksinomaan maakuntien liitot. Edellä todettu muutos hallinnollisissa tarkastuksissa säästää tuen saajien kustannuksia, ja ohjelmarahoitus saadaan paremmin ohjautumaan varsinaiseen tarkoitukseensa. Toisaalta hallinnollisten tarkastusten ja kansallisen vastinrahan hallinnoinnin siirtäminen maakuntien liitoille tulee lisäämään kansallisen rahoituksen määrärahatarvetta.

Alueiden kehittämisen tavoitteita tarkistetaan vastaamaan kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön pitkän aikavälin muutoksia ottamalla huomioon erityisesti kestävän kehityksen sekä ilmastonmuutoksen hillinnän vaatimukset aluekehittämisessä. Tavoitteiden toteuttamisessa vahvistetaan kumppanuutta ja lisätään vuorovaikutusta ja sopimuksellisuutta. Valiokunta pitää tärkeänä paikkaperustaista aluekehittämistä, jossa keskeistä on alueiden elinvoiman vahvistaminen niiden omiin mahdollisuuksiin perustuen.

Kaupunkien kehittämisen kannalta keskeinen väline on kestävän kaupunkikehittämisen instrumenttia toteuttavat ekosysteemisopimukset, joita solmitaan valtion ja pääkaupunkiseudun ja yliopisto- ja yliopistokeskuskaupunkien välillä kansainvälisesti vetovoimaisten innovaatioympäristöjen ja kokeiluympäristöjen kehittämiseksi. Suurten kaupunkiseutujen rooli kansallisen innovaatiostrategian toteuttajina ja innovaatioiden kasvualustoina on keskeinen. Myös maakuntien älykkään erikoistumisen strategiat vahvistavat kaupunkiseutujen roolia innovaatioihin ja kansainvälistymiseen perustuvassa kasvussa.

Käytännön kehittämistoiminnassa on tarpeen huomioida myös muut kuin nyt ehdotetun lainsäädännön piirissä olevat kehittämisvälineet. Esimerkiksi EU:n maaseuturahastosta rahoitettavat toimet ovat tärkeitä myös aluekehityksen kannalta ja toimenpiteet vaativat aluetasolla tehtävää yhteensovittamista ja koordinaatiota suhteessa EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoitukseen. Lisäksi on huomioitava muun muassa valtionavustukset yritystoiminnan kehittämiseksi, josta eduskunta on juuri hyväksynyt uuden lainsäädännön (EV 76/2021 vp—HE 46/2021 vp). Hallintovaliokunta painottaa, että niin yritykset kuin kolmannen sektorin toimijatkin tarvitsevat selkeää oh-

jeistusta ja neuvontaa hallinnollisten kysymysten lisäksi esimerkiksi sopivan rahoitusinstrumentin tunnistamiseen ja maakuntarajat ylittäviin hankkeisiin.

Ohjelmakaudella 2021—2027 Suomen saama rahoitus rakennerahastoista on käyvin hinnoin 2,1 miljardia euroa, josta JTF:n osuus on 466 miljoonaa euroa. EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastoista saatava rahoitus ja ohjelmien kansallinen julkinen vastinrahoitus nousevat noin 3,3 miljardiin euroon ohjelmakaudella. Vuoden 2021 myöntämisvaltuutta ja maksatuksiin tarvittavaa määrärahaa saadaan valtion talousarvion mukaan alkaa käyttää, kun ohjelmakauden 2021—2027 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset ja niiden perusteella annettava kansallinen lainsäädäntö ovat voimassa.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomioin ja muutosehdotuksin. Yleisasetuksen tekninen tarkistus on unionissa vielä käynnissä. Valiokunta on pyrkinyt huomioimaan mietinnössään myös tiedossa olevat muuttuneet artiklaviittaukset.

Maakunnan liiton toimivalta myöntää tukea yritykselle

Rahoituslain 9 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi maakunnan liiton toimivallasta myöntää rahoituslain mukaista tukea. Toimivalta vastaa voimassa olevaa sääntelyä. Rahoituslakiehdotuksen nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää tarkemmin myönnettävästä tuesta ja tuen käyttökohteista.

Maakuntien liitoilla on nykyisin ja myös ehdotettujen säännösten perusteella toimivalta myöntää tukea maakunnan omaehtoiseen kehittämiseen kansallisista alueiden kehittämisen varoista ja välittävänä toimielimenä tukea EAKR-varoista sekä jatkossa myös uusista JTF-varoista. Esityksen valmistelun lähtökohtana on ollut, että maakunnan liitto ei voi myöntää tukea yksittäisen yrityksen oman toiminnan kehittämiseen, minkä katsotaan kuuluvan ELY-keskuksen toimivaltaan (HE 46/2021 vp). Hallinnon järjestämisen yleisten periaatteiden mukaista on se, ettei kaksi eri viranomaista pääosin tee päällekkäistä rahoituksen myöntämistä. Tuen saajan näkökulmasta on selkeää, että tukia yritysten oman toiminnan kehittämiseen on haettavissa lähtökohtaisesti yhdeltä viranomaiselta. ELY-keskuksissa on myös muita yrityksen liiketoiminnan tukemiseen kohdistuvia palveluja.

Rahoituslain tuen saajaa koskeva säännös ei kuitenkaan estä sitä, etteikö maakunnan liitto voisi myöntää tukea yritykselle, jos jokin yritys toimii kehittämishankkeen tuensaajana. Edellä todetun linjauksen mukaisesti tällainen hanke ei kuitenkaan voisi olla yrityksen oman liiketoiminnan kehittämiseen tähtäävä. Hallintovaliokunta toteaa myös, että yksittäinen yritys voi, olematta tuen saajan roolissa, osallistua maakunnan liiton EAKR- tai kansallisista alueiden kehittämisen varoista rahoittaman hankkeen toimenpiteisiin. Yritykselle tätä kautta kohdentuvan edun tulee kuitenkin olla valtiontukisääntöjen de minimis -ehtojen mukainen.

Investointien käyttöaika kehittämishankkeisiin sisältyvissä investoinneissa

Rahoituslain 24 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi investointeihin myönnetyn tuen kohteena olevan omaisuuden käyttöajasta. EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettujen investointien käyttöajasta säädetään lisäksi lakiehdotuksen 43 §:ssä.

Julkisella tuella tuetuilta investoinnilta on perinteisesti edellytetty riittävää pysyvyyttä riippumatta siitä, minkälainen investointi on tai missä yhteydessä investointi tehdään. Myös avustustoiminnan yleislaissa, valtionavustuslaissa (688/2001), säädetään käyttöajasta kaikille investoinneille. Valtionavustuslain 13 §:n mukaan käyttöaika on enintään 10 vuotta ja sitä lyhyempi, jos tukipäätöksessä niin määrätään, ja eräissä mainitussa pykälässä säädetyissä tilanteissa 30 vuotta.

Rahoituslaissa ehdotettu viiden vuoden vähimmäiskäyttöaika ohjaa osaltaan julkisen tuen myöntämiseen sellaisiin investointeihin, jotka ovat laadultaan merkittäviä ja pitkäaikaisia ja joissa tehty investointi tosiasiassakin kestää aikaa ja käyttöä vähintään viiden vuoden ajan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan investoinniksi käsillä olevien tukilajien osalta ei vakiintuneesti ole katsottu esimerkiksi tavanomaisia puhelimia ja tietokoneita. Tarkoituksenmukaiseksi ei ole katsottu julkisen tuen myöntämistä tavarahankintoihin, joita tuen saajien olisi joka tapauksessa tarve tehdä muutamien vuosien syklillä. Sen sijaan investointina näissä hankkeissa pidetään sellaisia laitehankintoja, jotka ovat pitkäaikaisia ja hyödyttävät yhtä tuen saajaa laajempaa joukkoa ja joille on siten myös tarkoituksenmukaista asettaa käyttöaikaa koskevia vaatimuksia.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavien ns. tuotannollisten investointien osalta viiden vuoden käyttöaikaa koskeva ehto perustuu yleisasetuksen 65 artiklaan toimien pysyvyydestä. Ehdotus vastaa nykyistä käyttöaikaa. Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa, että eduskunnan vastikään hyväksymässä yritystukilaissa (EV 76/2021 vp — HE 46/2021 vp) on otettu käyttöajaksi kolme vuotta viimeisestä maksamisesta yleisasetuksen 6 artiklan 1 kohdan perusteella. Selvityksen mukaan tämä kolmen vuoden käyttöaika yritystukipuolella on vakiintunut ja vastaa nykyistä.

Välittävän toimielimen tehtävän hallinnoinnin kustannukset

Toimeenpanolain 10 §:n mukaan yleisasetuksen 71 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja välittäviä toimielimiä ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Ruokavirasto ja maakuntien liitot. Välittäville toimielimille annettujen tehtävien hoitamisesta Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tukiasioissa säädetään rahoituslaissa.

Toimeenpanolain 17 §:ssä säädetään maakunnan liiton aluekehittämistehtävästä. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa todetaan maakunnan liiton tehtävä aluekehittämistehtävän toimeenpanossa eli kehittämistavoitteita toteuttavien hankkeiden rahoittaminen sen mukaan kuin siitä säädetään rahoituslaissa. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty hallintovaliokunnan huomiota säännöskohtaisten perustelujen mainintaan siitä, että maakunnan liiton olisi välittävän viranomaisen tehtävä vastaanottaessaan sitouduttava huolehtimaan hallinnoinnin kustannuksista ohjelman teknisen tuen lisäksi. Talousvaliokunta on esittänyt, että hallintovaliokunta punnitsisi mietinnössään, voidaanko EU-ohjelmien hallinnon rahoitusta määrätä hoidettavaksi kuntarahoituksella vai onko

maakuntaliittojen välittävän viranomaisen tehtävät rahoitettava kokonaisuudessaan teknisellä tuella ja valtion rahoituksella.

Hallintovaliokunta toteaa, että hallinnointia koskevia kuluja käsitellään jo nykyisin vastaavalla tavalla, eikä tähän ole hallituksen esityksessä esitetty muutoksia. Selvityksen mukaan sama käytäntö on ollut voimassa koko Suomen EU-jäsenyyden ajan. Työ- ja elinkeinoministeriön välittäville toimielimille ohjelmasta maksama tekninen tuki kattaa hallintokuluista noin puolet. Valiokunnan saamassa selvityksessä todetaan, että välittävän toimielimen tehtävä on maakunnan liitolle vapaaehtoinen ja liittoja on pyydetty ilmoittamaan halukkuutensa tehtävään ja että kaikki liitot, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa tehtävän, ovat jo hyväksyneet niille kuuluvan kustannusvastuun osana ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän valmistelua. Selvityksen mukaan hallintoviranomaisen tavoitteena on nyt uuden ohjelmakauden toimeenpanon jatkovalmistelussa kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kaikki maakuntien liitot ja ELY-keskukset saavat teknistä tukea suhteellisesti saman määrän. Aikaisemmin teknisen tuen käytössä on ollut rahoittajien välillä selvää vaihtelua. Myös Ruokavirastolla olevan välittävän toimielimen tehtävän hallinnointiin on käytettävissä teknistä tukea vastaavin periaattein.

Valtio on koonnut välittävän toimielimen tehtävät neljään ELY-keskukseen ja on selvityksen mukaan tehostanut tätä kautta merkittävästi rakennerahastohallintoa päättyvällä ohjelmakaudella. Hallintoviranomainen on kehottanut maakuntien liittoja tehostamaan hallintoaan ja kokoamaan tehtäviään vastaavalla tavalla, minkä ehdotettu lainsäädäntö mahdollistaa. Selvityksen mukaan uudella ohjelmakaudella tehtäviä kootaan vain Etelä-Suomen alueella viiden liiton kesken, kun aiemmalla ohjelmakaudella tehtävien kokoaminen on ollut laajempaa. Muilla alueilla liitot ovat nyt ilmoittaneet kokoavansa tehtäviä vain toimeenpanolain 4 §:n 16 kohdassa tarkoitettujen jatkotoimenpiteiden osalta.

Hajautuneen hallinnon on arvioitu lisäävän hallinnosta maakuntien liitoille aiheutuvia kuluja, mihin myös talousvaliokunta on kiinnittänyt huomiota. Toisaalta tulevalla ohjelmakaudella laajempi yksinkertaistettujen kustannusmallien käyttö ja edistyneet digitaaliset palvelut tulevat osaltaan vähentämään hallintokuluja. Hallintovaliokunta toteaa, että yhteistyöllä on mahdollista saavuttaa kustannushyötyjä ja tehostaa toimintaa. Toisaalta tehtävien voimakas kokoaminen voi saada aikaan sen, että aluelähtöisyys ja paikallistuntemus alkavat hävitä. Kun ELY-keskusten osalta tehtävät on keskitetty, on maakuntien liittojen merkitys entistä tärkeämpi oman alueensa paikallisten olosuhteiden tuntijana. Hallintovaliokunta katsoo, että toiminnan tehostamisen ja aluelähtöisyyden välille on tärkeä löytää tasapaino, joka voidaan löytää eri alueilla eri tavoin. Hallinnon yksinkertaistamisella ja virtaviivaistamisella voidaan kuitenkin merkittävästi vähentää hallinnosta aiheutuvia kustannuksia. Hallintovaliokunta edellyttää, että maakuntien liittojen ja muiden välittävien toimielinten teknisen tuen taso turvataan, eikä EU:n alue- ja rakennepolitiikan uuden ohjelmakauden 2021—2027 toimeenpano saa lisätä nykyistä kuntien talousrasitetta. ***(Valiokunnan lausumaehdotus)***.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta

10 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävä toimielin. Pykälän *3 momentin* mukaan maakunnan liiton välittävän toimielimen tehtäviä voidaan koota siten, että jokin maakunnan liitto hoitaa välittävälle toimielimelle säädettyjä tehtäviä toisen maakunnan liiton toimialueella, jos tällä tavoin voidaan turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus, moitteeton varainhoito tai tehtäviä koskeva eriyttämisvaatimus taikka tehtävien kokoaminen on tarkoituksenmukaista muun vastaavan syyn vuoksi.

Selvityksen mukaan eräitä tehtäviä on tarkoitus koota maakuntien liittojen tekemien keskinäisten sopimusten perusteella Uudenmaan liittoon, Lapin liittoon ja Pohjois-Pohjanmaan liittoon. Tästä on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella. Mainituista liitoista Lapin liiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenkuntina ei ole yhtään ruotsinkielistä kuntaa, mistä syystä niiden on katsottava olevan yksikielisiä maakuntien liittoja.

Valiokunta katsoo, että kielellisiä oikeuksia koskevasta velvoitteesta yksikieliselle maakunnan liitolle ei kuitenkaan voida säätää valtioneuvoston asetuksella, vaan siitä tulee säätää lain tasolla. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 3 momentissa säädettäväksi, että yksikieliseen maakunnan liittoon sovelletaan, mitä kaksikielisestä kunnallisesta viranomaisesta säädetään kielilaissa (423/2002), jos se hoitaa tehtäviä kaksikielisen tai erikielisen maakunnan liiton toimialueella.

Valiokunta on tehnyt lisäksi 3 momenttiin kirjoitusteknisen korjauksen.

37 §. Hallinnolliset tarkastukset Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa. Pykälän *2 momentissa* säädetään mahdollisuudesta koota maakunnan liiton tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Samoin perustein kuin 10 §:n 3 momentin kohdalla on tässäkin yhteydessä tarpeen säätää lain tasolla kielellisiä oikeuksia koskevasta velvoitteesta yksikieliselle maakunnan liitolle. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan säännöksen lisäämistä pykälän 2 momenttiin.

Lisäksi valiokunta on tehnyt 2 momenttiin kirjoitusteknisen korjauksen.

39 §. Kansallisen vastinrahoituksen hallinnointi Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa. Pykälän *2 momentissa* säädetään mahdollisuudesta koota kansallisen vastinrahoituksen hallinnointitehtäviä muun muassa maakunnan liitolle. Samoin perustein kuin 10 §:n 3 momentin kohdalla on tässäkin yhteydessä tarpeen säätää lain tasolla kielellisiä oikeuksia koskevasta velvoitteesta yksikieliselle maakunnan liitolle. Valiokunta ehdottaa tätä koskevan säännöksen lisäämistä pykälän 2 momenttiin.

Lisäksi valiokunta on tehnyt 2 momenttiin kirjoitusteknisen korjauksen.

42 §. Ohjelmien arviointi ja seuranta. Pykälän *6 momentin* mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1—4 momentissa tarkoitetussa arvioinnissa ja seurannassa noudettavista menettelyistä ja kerättävistä tiedoista. Pykälän 1 momenttiin on otettu tarpeelli-

nen informatiivinen viittaus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun lakiin (200/2005, SOVA-laki). Valiokunnan näkemyksen mukaan ehdotettu asetuksenantovaltuus ei voi kattaa SOVA-lakia, kun otetaan huomioon SOVA-lain sisältö ja siihen sisältyvät asetuksenantovaltuudet ja niiden nojalla annetut asetukset. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa, että 6 momentin viittaus rajataan koskemaan pykälän 2—4 momenttia.

44 §. Muutoksenhaku. Ehdotettu pykälä sisältää säännöksiä monen eri viranomaisen päätöksiä koskevasta muutoksenhausta. Osa säännöksistä on aineellisia, osa informatiivisia viittauksia. Valiokunta pitää sääntelyn selkeyden ja oikeusvarmuuden kannalta tarpeellisena, että säännösten keskinäistä järjestystä muutetaan siten, että samaa viranomaista koskevat säännökset ovat paremmin toistensa yhteydessä. Näin ollen valiokunta ehdottaa, että pykälän *2 momenttiin* sisältyvä säännös muutoksenhausta maakunnan yhteistyöryhmän tekemään päätökseen siirretään pykälän *uudeksi 4 momentiksi*. Tämän seurauksena hallituksen esityksessä ehdotetusta 4 ja 5 momentista tulee pykälän *5 ja 6 momentti*.

Ehdotetulla teknisellä muutoksella 2 ja 3 momenttiin sisältyvät, maakunnan liiton tekemiä päätöksiä koskevat säännökset sijoittuvat pykälässä peräkkäin. Vastaavasti maakunnan yhteistyöryhmää koskeva säännös sijoittuu ennen pykälän 5 momenttia, jossa säädetään muun muassa valituskiellosta 21 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin maakunnan yhteistyöryhmän antamia lausuntoja koskevaan päätöksiin.

Valiokunta ehdottaa samalla säännösten sanamuotoihin lakiteknisiä tarkistuksia. Lisäksi pykälän *5 momentissa* on selkeyden vuoksi aiheellista täsmentää, mistä päätöksistä on kysymys viitatuissa lainkohdissa.

2. Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta

9 §. Maakunnan liiton toimivalta. Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi toimivaltaisen maakunnan liiton mahdollisuudesta myöntää alueellista kehittämistukea sekä Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman kansallista vastinrahoitusta myös itse toteuttamiinsa hankkeisiin. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan ”itse toteutettaviin hankkeisiin sovellettaisiin, mitä tässä laissa ja lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa muutoinkin säädetään kyseisistä tukilajeista ja hankkeista. Itse toteutettavaa hanketta olisi käsiteltävä viranomaisessa vastaavasti kuin ulkopuolisen tuen saajan hanketta. Itse toteutettavan hankkeen toteutukseen liittyvät tuen saajan tehtävät on eriytettävä rahoittavan viranomaisen tehtävistä moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.” Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hallinto- ja valvontajärjestelmän perusperiaatteisiin kuuluu tehtävien eriyttämisen vaatimus. Jäsenvaltion velvoitteesta huolehtia tehtävien eriyttämistä koskevan periaatteen noudattamisesta ohjelmasta vastaavien viranomaisten välillä ja niiden sisällä säädetään yleisasetuksen 71 artiklan 4 kohdassa. Tehtävien eriyttämisestä hallintoviranomaisen itse toteuttamien hankkeiden yhteydessä säädetään lisäksi yleisasetuksen 74 artiklan 3 kohdassa. Jos hallintoviranomainen on kansallisesti delegoinut tehtäviä edelleen yleisasetuksen 71 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, koskevat yleisasetuksen velvoitteet näiltä osin myös välittävää toimielintä.

Selvityksen mukaan itse toteutettavia hankkeita on vakiintuneesti rahoitettu sekä kansallisista että EU-osarahoitteisista varoista. Hallituksen esityksessä on pykälän uusitulla sanamuodolla haluttu korostaa hankemaisuutta ja erillisyyttä rahoittajaviranomaisen muusta toiminnasta. Näitäkin hankkeita tulee koskea kaikki rahoituslain säännökset, ja voimassa olevan lain sanamuodoissa on ollut tässä suhteessa tulkinnanvaraisuutta. Valiokunta katsoo, että toiminnan eriyttämistä ja itse toteutettaviin hankkeisiin sovellettavan lain määräytymistä ei kuitenkaan pidä jättää perustelujen varaan, vaan niistä on säädettävä laissa. Vastaavan vaatimuksen on tarpeen koskea yhtenäisyyden vuoksi myös kokonaan kansallisista varoista myönnettäviä tukia. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että pykälän 3 momentin loppuun lisätään tätä koskevat säännökset.

12 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivalta. Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi toimivaltaisen ELY-keskuksen mahdollisuudesta myöntää tukea myös itse toteuttamiinsa tässä pykälässä tarkoitettuihin hankkeisiin. Myös tämän pykälän säännöskohtaisten perustelujen mukaan ”itse toteutettaviin hankkeisiin sovellettaisiin, mitä tässä laissa ja lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa muutoinkin säädetään kyseisistä tukilajeista ja hankkeista. Itse toteutettavaa hanketta olisi käsiteltävä viranomaisessa vastaavasti kuin ulkopuolisen tuen saajan hanketta. Itse toteutettavan hankkeen toteutukseen liittyvät tuen saajan tehtävät olisi eriytettävä välittävän toimielimen tehtävistä moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.” Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hallinto- ja valvontajärjestelmän perusperiaatteisiin kuuluu tehtävien eriyttämisen vaatimus. Jäsenvaltion velvoitteesta huolehtia tehtävien eriyttämistä koskevan periaatteen noudattamisesta ohjelmasta vastaavien viranomaisten välillä ja niiden sisällä säädetään yleisasetuksen 71 artiklan 4 kohdassa. Tehtävien eriyttämisestä hallintoviranomaisen itse toteuttamien hankkeiden yhteydessä säädetään lisäksi yleisasetuksen 74 artiklan 3 kohdassa. Jos hallintoviranomainen on kansallisesti delegoinut tehtäviä edelleen yleisasetuksen 71 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, koskevat yleisasetuksen velvoitteet näiltä osin myös välittävää toimielintä.

Selvityksen mukaan itse toteutettavia hankkeita on vakiintuneesti rahoitettu sekä kansallisista että EU-osarahoitteisista varoista. Hallituksen esityksen mukaan ELY-keskusten osalta kyse olisi tuen myöntämisestä ELY-keskuksen itse toteuttamiin EU-osarahoitteisiin hankkeisiin. Esityksessä ehdotetulla pykälän uusitulla sanamuodolla on haluttu korostaa hankemaisuutta ja erillisyyttä rahoittajaviranomaisen muusta toiminnasta. Näitäkin hankkeita tulee koskea kaikki rahoituslain säännökset, ja voimassa olevan lain sanamuodoissa on ollut tässä suhteessa tulkinnanvaraisuutta. Valiokunta katsoo, että toiminnan eriyttämistä ja itse toteutettaviin hankkeisiin sovellettavan lain määräytymistä ei pidä jättää perustelujen varaan, vaan niistä on säädettävä laissa. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että pykälän 3 momentin loppuun lisätään tätä koskevat säännökset.

15 §. Ruokaviraston toimivalta. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi Ruokaviraston mahdollisuudesta myöntää tukea myös itse toteuttamiinsa tässä pykälässä tarkoitettuihin hankkeisiin. Pykälän säännöskohtaisten perustelujen mukaan ”itse toteutettaviin hankkeisiin sovellettaisiin, mitä tässä laissa ja lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetään kyseisistä tukilajeista ja hankkeista. Itse toteutettavaa hanketta olisi käsiteltävä vastaavasti kuten ulkopuolisen tuen saajan hanketta. Itse toteutettavan hankkeen toteutukseen liittyvät tuen saajan tehtävät on eriytettävä rahoittavan viranomaisen tehtävistä moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.” Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hallinto- ja valvontajärjestelmän pe-

rusperiaatteisiin kuuluu tehtävien eriyttämisen vaatimus. Jäsenvaltion velvoitteesta huolehtia tehtävien eriyttämistä koskevan periaatteen noudattamisesta ohjelmasta vastaavien viranomaisten välillä ja niiden sisällä säädetään yleisasetuksen 71 artiklan 4 kohdassa. Tehtävien eriyttämisestä hallintoviranomaisen itse toteuttamien hankkeiden yhteydessä säädetään lisäksi yleisasetuksen 74 artiklan 3 kohdassa. Jos hallintoviranomainen on kansallisesti delegoinut tehtäviä edelleen yleisasetuksen 71 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, koskevat yleisasetuksen velvoitteet näiltä osin myös välittävää toimielintä.

Selvityksen mukaan itse toteutettavia hankkeita on vakiintuneesti rahoitettu sekä kansallisista että EU-osarahoitteisista varoista. Esityksessä ehdotetaan vastaavaa mahdollisuutta myös uutena välittävänä toimielimenä toimivalle Ruokavirastolle, joka voisi myöntää tukea itse toteuttamiinsa EU-osarahoitteisiin hankkeisiin. Hallituksen esityksessä ehdotetulla sanamuodolla on haluttu korostaa hankemaisuutta ja erillisyyttä rahoittajaviranomaisen muusta toiminnasta. Näitäkin hankkeita tulee koskea kaikki rahoituslain säännökset. Valiokunta katsoo, että toiminnan eriyttämistä ja itse toteutettaviin hankkeisiin sovellettavan lain määräytymistä ei pidä jättää perustelujen varaan, vaan niistä on säädettävä laissa. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että pykälän 1 momentin loppuun lisätään tätä koskevat säännökset.

16 §. Työ- ja elinkeinoministeriön toimivalta myöntää tukia. Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi työ- ja elinkeinoministeriön mahdollisuudesta myöntää alueellista kehittämistukea kansallisista alueiden kehittämisen varoista myös itse toteuttamiinsa hankkeisiin. Sanamuoto poikkeaa 2. lakiehdotuksen muista pykälistä, joissa säädetään muiden viranomaisten vastaavasta toimivallasta, eikä eroavaisuutta ole perusteltu hallituksen esityksen perusteluissa. Valiokunta ehdottaa työ- ja elinkeinoministeriötä koskevan 16 §:n 2 momentin säännöstä tarkennettavaksi samaan muotoon kuin 9 §:n 3 momentti, 12 §:n 3 momentti ja 15 §:n 1 momentti.

Valiokunta toteaa, että säännöskohtaiset perustelut ovat tältä osin varsin niukat. Selvityksen mukaan myös tässä tarkoitettuihin ministeriön itse toteuttamiin hankkeisiin on tarkoitus soveltaa, mitä tässä laissa ja lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa muutoinkin säädetään kyseisistä tukilajeista ja hankkeista. Itse toteutettavaa hanketta on käsiteltävä viranomaisessa vastaavasti kuin ulkopuolisen tuensaajan hanketta. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintaan rahoittavana viranomaisena on tarpeen soveltaa yhtenäisiä säännöksiä tehtävien eriyttämisestä kuin valiokunta ehdottaa luvun muihinkin edellä mainittuihin pykäliin. Tämä siitäkin huolimatta, että työ- ja elinkeinoministeriön toimivalta myöntää tukea koskee vain kansallisia varoja, joiden hallinnointia Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hallinto- ja valvontajärjestelmän perusperiaatteisiin kuuluva tehtävien eriyttämisen vaatimus ei suoraan kosketa.

Selvityksen mukaan itse toteutettavia hankkeita on vakiintuneesti rahoitettu sekä kansallisista että EU-osarahoitteisista varoista. Hallituksen esityksessä ehdotetulla pykälän uusitulla sanamuodolla on haluttu korostaa hankemaisuutta ja erillisyyttä rahoittajaviranomaisen muusta toiminnasta. Näitäkin hankkeita tulee koskea kaikki rahoituslain säännökset, ja voimassa olevan lain sanamuodoissa on ollut tässä suhteessa tulkinnanvaraisuutta. Valiokunta katsoo, että toiminnan eriyttämistä ja itse toteutettaviin hankkeisiin sovellettavan lain määräytymistä ei pidä jättää mietinnön perustelujen varaan, vaan niistä on säädettävä laissa. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että pykälän 2 momentin loppuun lisätään tätä koskevat säännökset.

22 §. Muutoshakemus. Valiokunta ehdottaa pykälän *1 ja 2 momentin* sanamuotoa täsmennettäväksi, jotta se erottuu varsinaista muutoksenhakua koskevan sääntelyn perinteisestä muotoilusta.

Lisäksi valiokunta ehdottaa *3 momentista* poistettavaksi jälkimmäisen ”säännöksiä”-sanan, koska myös muutoshakemuksen edellytyksistä on valtioneuvoston asetuksessa tarkoitus antaa vain tarkempia säännöksiä. Muutoshakemuksen perusedellytyksistä säädetään ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentissa.

45 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnetyn tuen takaisinperinnän määräaika. Ehdotuksen mukaan sen lisäksi, mitä tämän lain nojalla myönnetyn tuen takaisinperinnän määräajasta säädetään 35 §:ssä, Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnetyn tuen takaisinperintää koskeva päätös voidaan tehdä määräajan jälkeenkin, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään. Mainitussa pykälässä säädettyä määräaikaa ei sovelleta tuen takaisinperintään, jos vireillä on oikeudenkäynti tai jos on syytä epäillä petosta.

Ehdotetun 45 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa viitattujen yleisasetuksen artiklojen numerointi on muuttunut hallituksen esityksen antamisen jälkeen. Yleisasetuksen 70 artiklan 2 kohdan nojalla Euroopan komissio voi tehdä tarkastuksia enintään kolmen kalenterivuoden ajan sen jälkeen, kun tilit, joihin asianomaiset menot sisältyivät, on hyväksytty. Tätä määräaikaa ei kuitenkaan sovelleta hankkeisiin, joiden osalta epäillään petosta. Yleisasetuksen 82 artiklassa säädetään asiakirjatodisteiden säilyttämisestä ja asiakirjatodisteita koskevan määräajan kulumisen keskeyttämisestä joko oikeudellisen menettelyn johdosta tai komission pyynnöstä. Tämän vuoksi takaisinperintää koskeva päätös voitaisiin tehdä myös edellä tarkoitetun kymmenen vuoden määräajan jälkeenkin. Säännös vastaa aiempaa Euroopan unionin lainsäädäntöön perustuvaa menettelyä.

Yleisasetuksen johdanto-osan kappaleessa 70 todetaan lisäksi, että jäsenvaltioiden ja komission tasolla olisi otettava käyttöön ja toteutettava oikeasuhtaisia toimenpiteitä unionin taloudellisten etujen ja talousarvion suojaamiseksi. Kappaleessa 71 todetaan muun muassa, että jäsenvaltioiden olisi lisäksi ehkäistävä sääntöjenvastaisuuksia, joihin kuuluvat myös talouden toimijoiden tekemät petokset, sekä havaittava ja käsiteltävä ne tehokkaasti. Euroopan petostentorjuntavirastolla (OLAF) on lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 ja neuvoston asetusten (EY, Euratom) N:o 2988/95 ja (Euratom, EY) N:o 2185/96 mukaisesti valtuudet tehdä hallinnollisia tutkimuksia, mukaan lukien paikan päällä suoritettavat tarkastukset ja todentamiset, selvittääkseen, onko kyse petoksesta, lahjonnasta tai muusta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Euroopan syyttäjänvirastolla (EPPO) on neuvoston asetuksen (EU) 2017/1939 mukaisesti valta tutkia petoksia ja muuta laitonta toimintaa, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja, sekä nostaa niistä syyte Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 mukaisesti.

Valiokunta ehdottaa, että pykälän toisessa virkkeessä sana ”oikeudenkäynti” tarkistetaan muotoon ”oikeudellinen menettely” viimeisimmän suomenkielisen asetustekstin mukaisesti. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että säännöksen ilmaisu ”jos on syytä epäillä petosta” muutetaan muotoon ”jos hankkeessa epäillään petosta”, jotta se ei rajautuisi vain esitutkintalaissa (805/2011) säädettyyn esitutkintaan.

47 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöä koskevat tarkastukset. Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että kirjanpitotoiminnolla on yleisasetuksen 76 ja 98 artiklaan perustuen oikeus tehdä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen ja välittäviin toimielimiin kohdistuvia tarkastuksia. Säännöksestä saa sen käsityksen, että kirjanpitotoiminto on itsenäinen ja erillinen viranomainen. Kuitenkin ehdotetun toimeenpanolain 9 §:n perusteella kirjanpitotoiminto on viranomaiselle annettu tehtävä. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi ehdotetun 3 momentin säännöksen täsmentämistä kuulumaan ”kirjanpitotoimintoa hoitavalla viranomaisella”. Toimeenpanolain 9 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan yleisasetuksen 76 artiklassa tarkoitettua Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kirjanpitotoimintoa hoitavana viranomaisena toimii työ- ja elinkeinoministeriö.

48 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöä koskevat tarkastusvaltuudet. Edellä 47 §:ssä yhteydessä mainituista syistä valiokunta ehdottaa, että *1 momentissa* sana ”kirjanpitotoiminto” korvataan ilmaisulla ”kirjanpitotoimintoa hoitava viranomainen”.

Ehdotuksen mukaan 1 momentissa säädetyt viranomaiset voivat tehdä 47 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen itse tai valtuuttaa toisen viranomaisen tai tilintarkastajan tekemään sen puolestaan. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan muun viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan valtuuttaminen tarkastuksen tekemiseen voi olla perusteltua tarkastuksen asianmukaisen ja kustannustehokkaan suorittamisen kannalta. Ehdotuksessa rajataan tilintarkastajat, joita voidaan valtuuttaa tekemään tarkastuksia. Säännöksen mukaan tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valiokunta katsoo, että myös säännöstä toisen viranomaisen valtuuttamisesta on hyvä tarkentaa. Valiokunta ehdottaa, että ilmaisu tarkennetaan muotoon ”muun tarkastustyötä tekevän viranomaisen”.

Säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu muiden kuin viranomaisten suorittamien tarkastusten osalta kyseessä olevan julkisen hallintotehtävän siirtäminen muulle kuin viranomaiselle ja pidetty tämän vuoksi tarpeellisena, että *3 momenttiin* otetaan muun muassa hallintomenettelyä ja muuta yleishallinto-oikeutta koskevat viittaussäännökset. Ehdotetussa 3 momentissa viitataan muun muassa hallintolakiin, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ja kielilakiin. Hallinnon yleislakeihin luetaan kuitenkin muun muassa myös sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003), saamen kielilaki (1086/2003), viittomakielilaki (359/2015), tietosuojalaki (1050/2018), digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettu laki (306/2019) ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (906/2019).

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (esim. PeVL 33/2004 vp ja PeVL 46/2002 vp). Tulkintakäytännön mukaan lakiin ei ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä yleensä sisällyttää viittausta hallinnon yleislakeihin, sillä hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (PeVL 42/2005 vp). Viittaukset ovat kuiten-

kin tarpeen, jos lakien sovellettavuudesta on muuten epäselvyyttä. Jos viittaukset ovat tarpeellisia, on niiden oltava vastakohtaispäätelmän välttämiseksi kattavia (PeVL 11/2006 vp ja PeVL 42/2005 vp).

Hallintovaliokunta toteaa, että hallinnon yleislait tulevat sovellettaviksi tässä tarkoitettuun muiden kuin viranomaisten suorittamaan tarkastukseen ja viittaaminen hallinnon yleislakeihin on siten tarpeetonta. Vastakohtaisuuspäätelmien välttämiseksi valiokunta ehdottaa, että 3 momenttiin sisältyvät viittaukset hallintolakiin, julkisuuslakiin ja kielilakiin poistetaan. Valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetään valtion virkasuhteesta, joten ehdotetussa säännöksessä on sen sijaan tarpeen viitata valtion virkamieslain 14 ja 15 §:ään, jotta niiden sääntely tulee sovellettavaksi valtuutettuun tilintarkastajaan ja 2 momentissa tarkoitettuun ulkopuoliseen asiantuntijaan.

50 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmä. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin muun muassa siitä, että työ- ja elinkeinoministeriö on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019) tarkoitettu tietojärjestelmän tiedonhallintayksikkö. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan tietojärjestelmän omistajana työ- ja elinkeinoministeriö vastaa siitä, että tietojärjestelmä täyttää jäsenvaltiolle yleisasetuksessa sekä tässä laissa säädetyt lakisääteiset edellytykset. Hallintovaliokunta toteaa, että työ- ja elinkeinoministeriö on järjestelmän tiedonhallintayksikkö jo tietojen hallintaa koskevan yleislain, tiedonhallintalain (906/2019), nojalla. Koska pykälän 1 momentin mukaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hanke- ja tukiasioita hallinnoivat tietojärjestelmässä useat viranomaiset, on valiokunnan mielestä kuitenkin selvyyden vuoksi perusteltua, että työ- ja elinkeinoministeriön vastuuasema todetaan laissa erikseen. Valiokunta ehdottaa kuitenkin säännöksen sanamuodon täsmentämistä muotoon "Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa tietojärjestelmästä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) mukaisesti."

Pykälässä tarkoitettu tietojärjestelmä sisältää tietoja, joista osa muodostaa myös henkilörekisterin. Pykälässä on aiheellista säilyttää säännös, jonka mukaan työ- ja elinkeinoministeriö on pykälässä tarkoitetun tietojärjestelmän rekisterinpitäjä. Valiokunta kuitenkin ehdottaa, että tämä perussäännös siirretään 3 momentista 1 momenttiin. Sanamuotoa ehdotetaan samalla muutettavaksi selkeyden vuoksi niin, että ministeriön rekisterinpitäjyys koskee koko tietojärjestelmää sen sisältämine henkilörekistereineen.

Tietovaranto määritellään tiedonhallintalaissa. Valiokunnan mielestä on selvää, että *2 momentissa* mainitut tiedot muodostavat tietovarannon, eikä sitä sen vuoksi ole tarpeen toistaa tässä yhteydessä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pykälässä tarkoitetulle tietojärjestelmälle tullaan hakemaan lupaa tietojärjestelmiin sisältyvien pysyvästi säilytettävien asiakirjojen säilyttämiseen sähköisesti. Arkiston tietojen säilyttäminen sähköisessä muodossa perustuu siten arkistolakiin (831/1994) ja Kansallisarkistolta haettavaan SÄHKE2-normin mukaiseen päätökseen. Siksi arkiston sähköisestä muodostakaan ei ole tarpeen säätää laissa. Sen sijaan valiokunta ehdottaa, että 2 momenttiin lisätään säännös työ- ja elinkeinoministeriöllä olevasta vastuusta huolehtia tietojen arkistoinnista, mikä tarkoittaa esimerkiksi edellä kuvatun sähköistä säilyttämistä koskevan päätöksen hakemista.

Pykäläehdotuksen *3 momentin* mukaan tietojärjestelmään tallennetaan erillisenä tietovarantona Euroopan sosiaalirahaston ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeisiin osallistuvien

henkilöiden 56 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilötiedot. Valiokunta katsoo, että tietojärjestelmä ja sen sisältämiä henkilötietoja on tarkasteltava laissa kokonaisuutena eikä tietovarantokohtaisesti, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa, että maininta erillisestä tietovarannosta poistetaan. Lisäksi valiokunta pitää tietosuoja-asetuksen perusteella selvänä, että 3 momentissa mainitut henkilötiedot muodostavat henkilörekisterin, eikä tätä tule toistaa erityislain säännöksessä. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi, että virke henkilörekisteristä poistetaan. Valiokunta on jo edellä ehdottanut rekisterinpitäjyyttä koskevan säännöksen siirtämistä 1 momenttiin.

53 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmän tietojen saanti ja luovuttaminen teknisen rajapinnan avulla. Edellä 47 §:n yhteydessä mainituista syistä valiokunta ehdottaa, että *1 momentissa* sana ”kirjanpitotoiminto” korvataan ilmaisulla ”kirjanpitotoimintoa hoitava viranomainen”.

54 §. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmään tallennettujen tietojen julkisuus ja julkaiseminen. Pykälän *2 momentin* mukaan hallintoviranomaisen on julkaistava yleisasetuksen 49 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla verkkosivustolla mainitun asetuksen 42 artiklassa tarkoitetut ohjelman toteutumiseen liittyvät Euroopan komissiolle siirretyt tiedot sekä 49 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut hankkeita, tuen saajia, julkisten hankintojen toimittajia ja tuen määrää koskevat tiedot. Lisäksi verkkosivustolla julkaistaan 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaiset kehittämishankkeiden yleisesti hyödynnettävissä olevat tukihakemuksessa suunnitellut ja hankkeen loppuraportissa raportoidut tulokset.

Yleisasetuksen johdanto-osan kappaleessa 40 korostetaan sitä, että hallintoviranomaisten olisi julkaistava jäsenneltyjä tietoja valituista toimista ja tuensaajista sen ohjelman verkkosivustolla, josta tukea on myönnetty, ottaen huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 mukaiset henkilötietojen suojaa koskevat tietosuojavaatimukset. Tämän seikan tärkeyden vuoksi pykälän *1 momenttiin* on otettu informatiivinen viittaus EU:n tietosuoja-asetukseen ja sitä täydentävään ja täsmentävään kansalliseen tietosuojalakiin (1050/2018).

Valiokunta toteaa, että vastaavanlainen hallintoviranomaisen järjestämä tietopalvelu on ollut verkkopalveluna käytössä ohjelmakaudella 2014—2020. Julkaistavat tiedot ovat julkisia hankkeiden tietoja, eivätkä ne selvityksen mukaan sisällä muita henkilötietoja kuin hankkeen yhteyshenkilön nimen ja yhteystiedot. Edellä mainittujen yleisasetuksen artiklojen ohella valiokunta viittaa lisäksi yleisasetuksen 46 artiklaan, jossa jäsenvaltiota muun muassa velvoitetaan viestimään unionin kansalaisille rahastojen asemasta ja tuloksista keskitetyn verkkoportaalin kautta.

55 §. Hallintoviranomaisen ja tarkastusviranomaisen oikeus saada Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön henkilötiedot. Pykälän *1 momentin* mukaan hallintoviranomaisella on oikeus saada Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön 56 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilötiedot yleisasetuksen 37 ja 66 artiklassa sekä ESR-asetuksen 15 artiklassa ja JTF-asetuksen 12 artiklassa sille säädettyjen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman seurantaa ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Tietojen käsittelyperuste seuraa siten suoraan tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakoh-

dasta, eikä siitä tule säätää erikseen laissa. Näin ollen valiokunta ehdottaa, että 1 momentista poistetaan maininnat tietojen rekisteröinnistä ja käsittelemisestä.

Valiokunta toteaa tässä yhteydessä, että henkilötietojen käsittely on tietosuoja-asetuksen mukaan käsitteenä hyvin laaja. Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojen käsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista.

Ottaen huomioon 50 §:ään ehdotetut muutokset valiokunta ehdottaa vielä, että *2 momentissa* sana ”henkilörekisterin” korvataan sanalla ”tietojärjestelmän”.

56 §. Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön henkilötietojen tallentaminen ja säilyttäminen. Edellä 50 §:ään tehtyjen muutosehdotusten seurauksena myös käsillä olevaa pykälää on tarpeen muuttaa. Tietojärjestelmää ja sen sisältämiä henkilötietoja on tarkasteltava laissa kokonaisuutena. Sen vuoksi *1 momentissa* on tarpeen viitata tietojärjestelmään ja koko sitä koskevaan 50 §:ään aiemman 3 momentin sijaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan hankkeeseen osallistuvalla rekisteröitävällä henkilöllä ei olisi oikeutta saada henkilörekisteriin tallennettuja tietojaan oikaistaviksi eikä poistettaviksi sen päivän jälkeen, jona hän on lopettanut hankkeessa. Rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen säädetään tietosuoja-asetuksen 16 artiklassa ja oikeudesta tietojen poistamiseen 17 artiklassa. Valiokunnalle esitetyn arvion mukaan rekisteröidyn oikeuksista poikkeamiselle ei kuitenkaan ole riittäviä perusteluita tietosuoja-asetuksen 23 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa, että 2 momentin toinen virke poistetaan.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi tietojärjestelmään tallennettujen tietojen poistamisesta. Ehdotuksen mukaan rekisterinpitäjän on poistettava tässä pykälässä tarkoitetut tiedot viimeistään viiden vuoden kuluttua Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sulkemisesta. Henkilötietoja ei kuitenkaan saa poistaa, jos tiedon säilyttäminen on välttämätöntä lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai Euroopan unionin toimielimen suorittaman tai muun lakisääteisen tarkastuksen suorittamiseksi taikka jos vireillä on oikeudenkäynti tai hankkeessa on syytä epäillä petosta.

Ehdotuksen taustalla on yleisasetuksen 82 artikla, jonka 1 kohdan mukaan hallintoviranomaisen on varmistettava, että kaikki rahastoista tuettuun toimeen liittyvät asiakirjatodisteet säilytetään asianmukaisella tasolla viiden vuoden ajan sen vuoden joulukuun 31 päivästä, jona hallintoviranomainen suorittaa viimeisen maksun tuensaajalle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta valtiontukisääntöjen soveltamista. Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitetun määräajan kuluminen keskeytetään joko oikeudellisen menettelyn johdosta tai komission pyynnöstä.

Yleisasetuksen 69 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on muun muassa toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet ehkäistäkseen, havaitakseen ja korjatakseen sääntöjenvastaisuudet, mukaan lukien petokset, ja raportoidakseen niistä. Kyseisiin toimiin kuuluu tietojen kerääminen unionin rahoituksen saajien tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista liitteen XVII mukaisesti. Tällaisten tietojen keräämiseen ja käsittelyyn liittyvien sääntöjen on oltava sovellettavien tietosuojasääntöjen mukaisia. Komissiolla, Euroopan petostentorjuntavirastolla ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimella on oltava tarvittava pääsy kyseisiin tietoihin.

Yleisasetuksen 70 artiklassa säädetään komission valtuuksista ja tehtävistä. Artiklan 3 kohdan mukaan komissio tekee tarkastuksia enintään kolmen kalenterivuoden ajan sen jälkeen, kun tilit, joihin asianomaiset menot sisältyivät, on hyväksytty. Tätä määräaikaa ei sovelleta toimiin, joiden osalta epäillään petosta.

Yleisasetuksen johdanto-osan kappaleessa 70 todetaan lisäksi, että jäsenvaltioiden ja komission tasolla olisi otettava käyttöön ja toteutettava oikeasuhtaisia toimenpiteitä unionin taloudellisten etujen ja talousarvion suojaamiseksi. Kappaleessa 71 todetaan muun muassa, että jäsenvaltioiden olisi lisäksi ehkäistävä sääntöjenvastaisuuksia, joihin kuuluvat myös talouden toimijoiden tekemät petokset, sekä havaittava ja käsiteltävä ne tehokkaasti. Euroopan petostentorjuntavirastolla (OLAF) on lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013 ja neuvoston asetusten (EY, Euratom) N:o 2988/95 ja (Euratom, EY) N:o 2185/96 mukaisesti valtuudet tehdä hallinnollisia tutkimuksia, mukaan lukien paikan päällä suoritettavat tarkastukset ja todentamiset, selvittääkseen, onko kyse petoksesta, lahjonnasta tai muusta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Euroopan syyttäjänvirastolla (EPPO) on neuvoston asetuksen (EU) 2017/1939 mukaisesti valta tutkia petoksia ja muuta laitonta toimintaa, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja, sekä nostaa niistä syyte Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 mukaisesti.

Henkilötietojen käsittelyä koskevat tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetyt periaatteet. Esimerkiksi artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään (tietojen minimointi). Artiklan 1 kohdan e alakohdan henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten; henkilötietoja voidaan säilyttää pidempiä aikoja, jos henkilötietoja käsitellään ainoastaan yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti edellyttäen, että tässä asetuksessa vaaditut asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet on pantu täytäntöön rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi (säilytyksen rajoittaminen).

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista muun muassa, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi (c alakohta); tai jos käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (e alakohta). Artiklan 3 kohdan mukaan mainitussa c ja e alakohdassa tarkoitetun käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa lainsäätäjän oikeudessa. Unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset.

Valiokunta katsoo, että 3 momentissa ehdotettu rekisterinpitäjän velvoite tietojen säilyttämiseen on tarpeellinen yleisasetuksessa säädetyn velvoitteen toteuttamiseksi. Ehdotettu viiden vuoden enimmäissäilytysaika seuraa yleisasetuksesta. Valiokunta katsoo, että momentin toisen virkkeen säännös tietojen säilyttämisen jatkamisesta säännöksessä rajatuissa tilanteissa on välttämätön jäsenvaltiolle asetetuista velvoitteista huolehtimiseksi ja sen varmistamiseksi, että myös unionin asianomaiset toimielimet voivat suorittaa lakisääteisiä tehtäviään. Ehdotetulla sääntelyllä suojataan unionin taloudellisia etuja ja talousarviota sekä turvataan moitteettoman varainhoidon periaatteen toteutuminen ohjelman osalta.

Valiokunta ehdottaa, että 3 momentin toiseen virkkeeseen sisältyvä ilmaisu ”lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi” kuitenkin täsmennetään tarkkarajaisemmaksi muotoon ”yleisasetukseen tai sitä täydentävään kansalliseen lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi”. Vastaavalla tavalla kuin 45 §:n yhteydessä valiokunta ehdottaa, että sana "oikeudenkäynti" tarkistetaan muotoon "oikeudellinen menettely" viimeisimmän suomenkielisen asetustekstin mukaisesti. Lisäksi säännöksessä oleva ilmaisu ”jos on syytä epäillä petosta” on aiheellista muuttaa muotoon ”jos hankkeessa epäillään petosta”, jotta se ei rajautuisi vain esitutkintalaissa (805/2011) säädettyyn esitutkintaan.

57 §. Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön henkilötietojen käsittelijä ja tämän tehtävät. Henkilötietojen käsittelijästä, sen tehtävistä ja vastuista säädetään tietosuoja-asetuksessa (muun muassa 28 artikla), eikä niistä pidä säätää kansallisessa laissa. Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietojen käsittely sisältää muun muassa tietojen tallentamisen, hakemisen ja käyttämisen, minkä vuoksi myöskään näitä ei pidä toistaa säännöksessä, vaan *1 momentissa* on tarpeen säätää vain tuensaajan oikeudesta käsitellä tietojärjestelmässä olevia henkilötietoja tukipäätöksen ehtojen mukaisesti. Myös 1 momentin viimeisessä virkkeessä oleva informatiivinen viittaus EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin voidaan tässä yhteydessä tarpeettomana poistaa. Valiokunta ehdottaa 1 momenttiin tehtäviksi näitä koskevat muutokset.

Lisäksi 1 momenttiin sekä *2 momenttiin* on tarpeen tehdä 50 §:n muuttamisesta aiheutuva muutos. Tietojärjestelmää ja sen sisältämiä henkilötietoja on tarkasteltava laissa kokonaisuutena, jolloin momenteissa tulee viitata tietojärjestelmään ja koko sitä koskevaan 50 §:ään aiemman 3 momentin sijaan.

Valiokunta ehdottaa lisäksi 2 momentin viimeisessä virkkeessä olevan salassapitovelvoitteen kirjoittamista tiiviimmin siten, että siinä säädetään vain velvoitteesta olla ilmaisematta henkilötietoja sivulliselle. Tämä ilmaisukielto sisältää vakiintuneesti myös esimerkiksi henkilötietojen luovuttamisen edelleen.

Valiokunnan ehdottamien muutosten vuoksi myös pykälän otsikkoa on tarpeen muuttaa. Valiokunta ehdottaa otsikon muuttamista muotoon *”Tuen saajan velvollisuudet ja oikeus käsitellä henkilötietoja Euroopan sosiaalirahaston hankkeessa ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeessa”*.

58 §. Henkilörekisteriin tallennettujen tietojen luovuttaminen. Myös tämän pykälän *3 ja 4 momenttii*n on tarpeen tehdä 50 §:n muuttamisesta aiheutuva muutos. Tietojärjestelmää ja sen si-

sältämiä henkilötietoja on tarkasteltava laissa kokonaisuutena, jolloin momenteissa tulee viitata tietojärjestelmään henkilörekisterin sijaan.

Ottaen huomioon edellä mainitut muutosehdotukset valiokunta ehdottaa vielä pykälän otsikon muuttamista muotoon *”Henkilötietojen luovuttaminen”*.

68 §. Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen takaisinperinnän määräaika. Valiokunta viittaa siihen, mitä edellä 45 §:n yhteydessä EU-sääntelystä todetaan. Valiokunta ehdottaa, että sana "oikeudenkäynti" tarkistetaan muotoon "oikeudellinen menettely" viimeisimmän suomenkielisen asetustekstin mukaisesti. Lisäksi myös tässä pykälässä ilmaisu ”jos on syytä epäillä petosta” on aiheellista muuttaa muotoon ”jos hankkeessa epäillään petosta”, jotta se ei rajautuisi vain esitutkintalaissa (805/2011) säädettyyn esitutkintaan.

71 §. Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöä koskevat tarkastukset. Edellä 47 §:ssä yhteydessä mainituista syistä valiokunta ehdottaa, että *2 ja 3 momentissa* sana ”kirjanpitotoiminto” korvataan ilmaisulla ”kirjanpitotoimintoa hoitava viranomainen”. Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kirjanpitotoiminnon hoitamisesta säädetään toimeenpanolain 34 §:n 1 momentissa.

73 §. Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöä koskevat tarkastusvaltuudet. Pykälän *1 momentin* mukaan lain 70—72 §:ssä tarkoitetut viranomaiset voivat tehdä mainituissa pykälissä tarkoitetun tarkastuksen itse tai valtuuttaa toisen viranomaisen tai tilintarkastajan tekemään sen puolestaan. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan muun viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan valtuuttaminen tarkastuksen tekemiseen voi olla perusteltua tarkastuksen asianmukaisen ja kustannustehokkaan suorittamisen kannalta. Ehdotuksessa rajataan tilintarkastajat, joita voidaan valtuuttaa tekemään tarkastuksia. Säännöksen mukaan tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valiokunta katsoo, että myös säännöstä toisen viranomaisen valtuuttamisesta on hyvä tarkentaa. Valiokunta ehdottaa, että ilmaisu tarkennetaan muotoon "muun tarkastustyötä tekevän viranomaisen".

Säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu muiden kuin viranomaisten suorittamien tarkastusten osalta kyseessä olevan julkisen hallintotehtävän siirtäminen muulle kuin viranomaiselle ja pidetty tämän vuoksi tarpeellisena, että *3 momenttiin* otetaan muun muassa hallintomenettelyä ja muuta yleishallinto-oikeutta koskevat viittaussäännökset. Ehdotetussa 3 momentissa viitataan muun muassa hallintolakiin, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ja kielilakiin. Hallinnon yleislakeihin luetaan kuitenkin muun muassa myös sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003), saamen kielilaki (1086/2003), viittomakielilaki (359/2015), tietosuojalaki (1050/2018), digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettu laki (306/2019) ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (906/2019).

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (esim. PeVL 33/2004 vp ja PeVL 46/2002 vp). Tulkintakäytännön mukaan lakiin ei ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä yleensä sisällyttää viittausta hallinnon yleis-

lakeihin, sillä hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (PeVL 42/2005 vp). Viittaukset ovat kuitenkin tarpeen, jos lakien sovellettavuudesta on muuten epäselvyyttä. Jos viittaukset ovat tarpeellisia, on niiden oltava vastakohtaispäätelmän välttämiseksi kattavia (PeVL 11/2006 vp ja PeVL 42/2005 vp).

Hallintovaliokunta katsoo vastaavalla kuin 48 §:n yhteydessä, että hallinnon yleislait tulevat sovellettaviksi tässä tarkoitettuun muiden kuin viranomaisten suorittamaan tarkastukseen, ja viittaaminen hallinnon yleislakeihin on siten tarpeetonta. Vastakohtaisuuspäätelmien välttämiseksi valiokunta ehdottaa, että 3 momenttiin sisältyvät viittaukset hallintolakiin, julkisuuslakiin ja kielilakiin poistetaan. Valtion virkamieslaissa säädetään valtion virkasuhteesta, joten ehdotetussa säännöksessä on tarpeen viitata valtion virkamieslain 14 ja 15 §:ään, jotta niiden sääntely tulee sovellettavaksi valtuutettuun tilintarkastajaan ja 2 momentissa tarkoitettuun ulkopuoliseen asiantuntijaan.

75 §. Viranomaisten oikeus saada ja luovuttaa tietoja. Edellä 47 §:n yhteydessä mainituista syistä valiokunta ehdottaa, että *1 ja 3 momentissa* sana ”kirjanpitotoiminto” korvataan ilmaisulla ”kirjanpitotoimintoa hoitava viranomainen”. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kirjanpitotoimintoa hoitavana viranomaisena toimii toimeenpanolain 9 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö. Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kirjanpitotoiminnon hoitamisesta säädetään toimeenpanolain 34 §:n 1 momentissa.

Pykäläehdotuksen *2 momentin* mukaan 1 momentissa tarkoitetuilla viranomaisilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta Verohallinnolta luonnollista henkilöä, tuen hakijaa ja tuen saajaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä tuen myöntämiseksi, maksamiseksi tai tuen käytön valvomiseksi. Säännöksen tarkoituksena on turvata mahdollisuus saada Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön tuottama velvoitteidenhoitoselvitys. Mahdollisuudesta saada mainittu selvitys uusien ehdotettujen lakien nojalla tarkoitettua rahoitustoimintaa varten säädettäisiin myös 7. lakiehdotuksen muutoksilla.

Valiokuntakäsittelyn yhteydessä on ilmennyt, että 2 momentin sanamuotoa on tarpeen muuttaa. Verohallinto kokoaa tietoja eri viranomaisilta ja toimii velvoitteidenhoitoselvityksen teknisenä kokoajana ja toimittajana. Kyse ei siten ole vain Verohallinnolta saatavista tiedoista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan selkeämpää on säätää 1 momentissa riittävän täsmällisesti tietojen saamisesta, jolloin myös Verohallinnolta saatavat tiedot sisältyvät 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin. Valiokunta ehdottaa siten, että 1 momenttia tarkennetaan mainitulla tavalla ja 2 momentti poistetaan. Edellä todetun perusteella 1 momenttia on lisäksi tarpeen täsmentää siten, että tietoja on mahdollista saada myös sellaisesta tuen hakijasta tai tuen saajasta, joka on luonnollinen henkilö. Tällä varaudutaan mahdollisuuteen, että myös toiminimiyrittäjät voisivat saada rahoituslain mukaisia tukia.

Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tie-

tojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp ja siinä viitatut lausunnot). Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (PeVL 19/2012 vp, s. 4/I ja siinä mainitut lausunnot).

Hallintovaliokunta katsoo edellä todetun perusteella, että 1 momentin säännöstä tuen saajalta saatavista tiedoista on täsmennettävä. Valiokunta ehdottaa säännöksen muuttamista siten, että siitä ilmenee selkeästi, että tuen saajalta voidaan saada vain 1 momentissa tarkoitettuja taloudellista asemaa, liike- ja ammattitoimintaa ja niille julkisista varoista myönnettyä rahoitusta ja muuta tuen kannalta merkittävää olosuhdetta koskevia tietoja ja että niiden tulee olla luonteeltaan välttämättömiä.

Edellä mainituista syistä hallituksen esityksessä ehdotetun pykälän *3 momentin* toista virkettä ja *4 momenttia* on myös täsmennettävä. Säännöksissä tarkoitettu tietojen luovuttaminen muulle viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle taholle ja Euroopan unionin toimielimelle on jo sidottu niiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi tarkoitettuihin tietoihin. Valiokunta ehdottaa säännösten täsmentämistä vielä siten, että näiden tietojen tulee olla käyttötarkoituksen kannalta välttämättömiä. Valiokunta on edellä ehdottanut, että 2 momentti poistetaan, minkä seurauksena 3 ja 4 momentista tulee pykälän 2 ja 3 momentti.

78 §. Kansallisten alueiden kehittämisen varojen käyttöä koskevat tarkastusvaltuudet. Pykälän *1 momentin* mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi tehdä 77 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen itse tai valtuuttaa toisen viranomaisen tai tilintarkastajan tekemään sen puolestaan. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan muun viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan valtuuttaminen tarkastuksen tekemiseen voi olla perusteltua tarkastuksen asianmukaisen ja kustannustehokkaan suorittamisen kannalta. Ehdotuksessa rajataan tilintarkastajat, joita voidaan valtuuttaa tekemään tarkastuksia. Säännöksen mukaan tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valiokunta katsoo, että myös säännöstä toisen viranomaisen valtuuttamisesta on hyvä tarkentaa. Valiokunta ehdottaa, että ilmaisu tarkennetaan muotoon "muun tarkastustyötä tekevän viranomaisen".

Säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu muiden kuin viranomaisten suorittamien tarkastusten osalta kyseessä olevan julkisen hallintotehtävän siirtäminen muulle kuin viranomaiselle ja pidetty tämän vuoksi tarpeellisena, että *3 momenttiin* otetaan muun muassa hallintomenettelyä ja muuta yleishallinto-oikeutta koskevat viittaussäännökset. Ehdotetussa 3 momentissa viitataan muun muassa hallintolakiin, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ja kielilakiin. Hallinnon yleislakeihin luetaan kuitenkin muun muassa myös sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003), saamen kielilaki (1086/2003), viittomakielilaki (359/2015), tietosuojalaki (1050/2018), digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettu laki (306/2019) ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (906/2019).

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (esim. PeVL 33/2004 vp ja PeVL 46/2002 vp). Tulkintakäytännön mukaan

lakiin ei ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä yleensä sisällyttää viittausta hallinnon yleislakeihin, sillä hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (PeVL 42/2005 vp). Viittaukset ovat kuitenkin tarpeen, jos lakien sovellettavuudesta on muuten epäselvyyttä. Jos viittaukset ovat tarpeellisia, on niiden oltava vastakohtaispäätelmän välttämiseksi kattavia (PeVL 11/2006 vp ja PeVL 42/2005 vp).

Hallintovaliokunta katsoo vastaavalla kuin 48 ja 73 §:n yhteydessä, että hallinnon yleislait tulevat sovellettaviksi tässä tarkoitettuun muiden kuin viranomaisten suorittamaan tarkastukseen ja viittaaminen hallinnon yleislakeihin on siten tarpeetonta. Vastakohtaisuuspäätelmien välttämiseksi valiokunta ehdottaa, että 3 momenttiin sisältyvät viittaukset hallintolakiin, julkisuuslakiin ja kielilakiin poistetaan. Valtion virkamieslaissa säädetään valtion virkasuhteesta, joten ehdotetussa säännöksessä on tarpeen viitata valtion virkamieslain 14 ja 15 §:ään, jotta niiden sääntely tulee sovellettavaksi myös valtuutettuun tilintarkastajaan ja 2 momentissa tarkoitettuun ulkopuoliseen asiantuntijaan.

80 §. Muutoksenhaku maakunnan liiton kansallisten alueiden kehittämisen varojen hanke- ja tukiasioita koskevaan päätökseen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että maakunnan liiton tämän lain nojalla tekemään kansallisten alueiden kehittämisen varojen hanke- ja tukiasioita koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua ja että tässä pykälässä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen ja muutoksenhakuun sen johdosta annettavaan päätökseen sovelletaan, mitä kunnallisvalituksesta säädetään kuntalaissa (410/2015).

Maakunnan liitto on kuntalaissa tarkoitettu kuntayhtymä. Kuntalain 133 §:n mukaan lain 16 luvun säännöksiä sovelletaan oikaisuvaatimuksen tekemiseen ja kunnallisvalitukseen kuntayhtymän viranomaisen päätöksestä, jollei erikseen lailla toisin säädetä. Selvityksen mukaan käsillä olevan pykälän sääntelyllä ei ole ollut tarkoitus poiketa kuntalain sääntelystä, vaan viitata siihen. Valiokunta ehdottaa pykälän sanamuodon tarkistamista tämän tarkoituksen mukaisesti.

Pykälää voidaan sinänsä pitää laissa selvyyden vuoksi aiheellisena, koska maakunnan liiton esimerkiksi välittävänä toimielimenä tekemään päätökseen sovelletaan rahastolain 81 §:n perusteella hallintolain oikaisuvaatimusmenettelyä ja muutoksenhakuun hallintovalitusta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 47/2021 vp sisältyvät 3.—10. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 47/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

*Eduskunta hyväksyy yhden lausuman.****(Valiokunnan lausumaehdotus)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään kansallisen aluepolitiikan ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta ja yhteensovittamisesta.

2 §

Alueiden kehittäminen ja kehittämisen tavoitteet

Alueiden kehittäminen on valtion, maakuntien liittojen, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja monitasoista toimintaa, joka perustuu kansallisiin ja alueiden erilaisiin vahvuuksiin ja tarpeisiin.

Alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää alueiden kestävää kehitystä, kasvua ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua. Alueiden kehittämisellä:

1) vahvistetaan kasvua tukevaa elinkeino- ja innovaatiorakennetta, alueiden älykästä erikoistumista ja taloudellista tasapainoa, kestävää alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä saavutettavuutta;

2) tuetaan asukkaiden työllisyyttä, osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista;

3) parannetaan elinympäristön laatua sekä hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista;

4) vähennetään alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja;

5) parannetaan alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistetään niiden kulttuuria.

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kansallisen alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista rahoitettavien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun, hallinnointiin, arviointiin, seurantaan ja yhteensovittamiseen.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastot ovat:

1) Euroopan aluekehitysrahasto;

2) Euroopan sosiaalirahasto plussa (*Euroopan sosiaalirahasto*);

3) oikeudenmukaisen siirtymän rahasto.

Euroopan aluekehitysrahastosta tuettavien Interreg-ohjelmien hallinnointiin sovelletaan 4 lukua. Mainittua lukua sovelletaan myös Euroopan aluekehitysrahastosta sekä Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä tuettavien Interreg-ulkorajaohjelmien hallinnointiin.

4 §

Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön

Tällä lailla täydennetään seuraavien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksien kansallista soveltamista:

1) Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / (*yleisasetus*);

2) Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / *(EAKR-asetus)*;

3) Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1296/2013 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / ;

4) oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / ;

5) Euroopan aluekehitysrahastosta ja ulkoisista rahoitusvälineistä tuettavaa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta (Interreg) koskevista erityissäännöksistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / (*Interreg-asetus*);

6) naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen — Globaali Eurooppa perustamisesta, päätöksen N:o 466/2014/EU muuttamisesta ja kumoamisesta sekä asetuksen (EU) 2017/1601 ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 480/2009 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/947.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *alueella* maakuntajakolaissa (1159/1997) tarkoitettujen maakuntien alueita lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa;

2) *kansallisilla alueiden kehittämisen varoilla* valtion talousarvioon otettua alueiden kehittämisen, alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahaa;

3) *Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmalla* Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelmaa;

4) *valtakunnallisilla teemoilla* Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaan perustuvia valtakunnallisia tavoitteita ja toimintaa, joita ohjataan ja rahoitetaan keskitetysti ja joiden valmistelu on tehty ministeriöiden keskeisten strategioiden pohjalta yhteistyössä alueiden viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa;

5) *Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoilla* valtion talousarvioon otettuja Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahaston ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja niitä vastaavia Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman valtion rahoitusosuuksia;

6) *Interreg-ohjelmilla* Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen mukaisia Euroopan unionin sisärajat ylittäviä yhteistyöohjelmia;

7) *Interreg-ulkorajaohjelmilla* Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen mukaisia Euroopan unionin ulkorajat ylittäviä yhteistyöohjelmia;

8) *kansallisella vastinrahoituksella* valtion talousarvioon otettua valtion rahoitusosuutta Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien hankkeiden tukemiseksi;

9) *teknisen tuen kansallisella rahoitusosuudella* Suomen kansallista rahoitusosuutta Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman teknisestä tuesta;

10) *välittävällä toimielimellä* hallintoviranomaisen yleisasetuksen 71 artiklan 3 kohdan nojalla nimeämää viranomaista, joka suorittaa tehtäviä hallintoviranomaisen lukuun ja vastuulla;

11) *jatkotoimenpiteillä* tuen palauttamista, takaisinperintää, maksamisen keskeyttämistä ja lopettamista koskevia päätöksiä.

2 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

6 §

Vastuu alueiden kehittämisestä

Vastuu alueiden kehittämisestä on valtiolla ja kunnilla.

Alueiden kehittämisen valtakunnallinen vastuu on valtiolla. Alueiden kehittämisen suunnittelu, yhteensovittaminen ja seuranta kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle.

Alueiden kehittämiseen liittyvien kunnan tehtävien hoitamisesta alueella vastaa 7 §:ssä tarkoitettu maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ja niiden tehtävistä alueiden kehittämisessä säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009).

7 §

Maakunnan liitto

Jokaisessa maakuntajakolaissa tarkoitetussa maakunnassa on oltava maakunnan liitto. Alueen kuntien on oltava alueensa maakunnan liiton jäseniä.

Maakunnan liitto on kuntalain (410/2015) 55 §:ssä tarkoitettu kuntayhtymä. Mainitun pykälän 1 momentissa säädetystä poiketen maakunnan liiton nimessä ei tarvitse mainita sanaa kuntayhtymä.

Maakunnan liiton ylimmän päättävän toimielimen jäsenten tulee olla jäsenkuntien valtuutettuja. Edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee mainittuun toimielimeen valittaessa vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kuntavaaleissa saamaa ääniosuutta maakunnan alueella vaalilaissa (714/1998) säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Jokaisella jäsenkunnalla tulee olla vähintään yksi edustaja mainitussa toimielimessä. Maakunnan liiton muiden toimielinten kokoonpanosta säädetään kuntalain 58 §:n 3 momentissa.

8 §

Alueiden kehittämisen suunnittelu

Valtioneuvosto päättää hallituskaudella toteutettavista valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä tekemällä tämän lain 24 §:ssä tarkoitetun aluekehittämispäätöksen.

Maakuntien liitot edistävät alueidensa kehittämistä laatimalla maakunnan pitkän aikavälin strategisiin linjauksiin perustuvan tämän lain 25 §:ssä tarkoitetun maakuntaohjelman. Alueen kehittämisen suunnittelusta vastaa maakunnan liitto yhteistyössä kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muun valtion aluehallinnon sekä muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Valtioneuvosto, ministeriöt, maakuntien liitot ja muut viranomaiset voivat laatia alueiden kehittämisen tavoitteiden toteuttamiseksi ohjelmia ja yhteistyösopimuksia.

9 §

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä on:

1) sovittaa yhteen alueiden kehittämisen suunnittelun, toteuttamisen ja seurannan kokonaisuutta;

2) valmistella aluekehittämispäätös;

3) hoitaa Suomen tavoitteiden edistämistä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikassa;

4) laatia yleisasetuksen 11 artiklassa tarkoitettu kumppanuussopimus Euroopan komission kanssa alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston ohjelmien rahoituksen kohdentamisesta, tavoitteista ja toteutustavasta;

5) laatia yleisasetuksen 22 artiklan mukainen ohjelma Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen osalta;

6) päättää Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan varojen osoittamisesta välittäville toimielimille sekä kansallisten alueiden kehittämisen varojen osoittamisesta maakuntien liitoille valtion talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa;

7) toimia yleisasetuksen 71 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hallintoviranomaisena ja hoitaa mainitun asetuksen 72 artiklassa tarkoitetut tehtävät;

8) hoitaa yleisasetuksen 76 artiklassa tarkoitettu Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kirjanpitotoiminto.

Työ- ja elinkeinoministeriö hoitaa 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä yhteistyössä muiden ministeriöiden, maakuntien liittojen, kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muiden julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriön on hallinnollisesti eriytettävä 1 momentin 7 ja 8 kohdissa tarkoitetut tehtävät toisistaan yleisasetuksen 71artiklan 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 5–8 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä.

10 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävä toimielin

Yleisasetuksen 71 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja välittäviä toimielimiä ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, Ruokavirasto ja maakuntien liitot. Välittävän toimielimen tulee täyttää sekä Euroopan unionin että kansallisen lainsäädännön mukaiset tehtävien hoitamista koskevat vaatimukset.

Välittävän toimielimen on hoidettava sille annettuja hallintoviranomaisen tehtäviä hallintoviranomaisen lukuun ja sen vastuulla. Välittäville toimielimille annettujen tehtävien hoitamisesta Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tukiasioissa säädetään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetussa laissa (/) (*rahoituslaki*).

Maakunnan liiton välittävän toimielimen tehtäviä voidaan koota siten, että jokin maakunnan liitto hoitaa välittävälle toimielimelle säädettyjä tehtäviä toisen maakunnan liiton toimialueella, jos tällä tavoin voidaan turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus, moitteeton varainhoito tai tehtäviä koskeva eriyttämisvaatimus taikka tehtävien kokoaminen on tarkoituksenmukaista muun vastaavan syyn vuoksi. Yksikieliseen maakunnan liittoon sovelletaan mitä kaksikielisestä kunnallisesta viranomaisesta säädetään kielilaissa (423/2003), jos se hoitaa tehtäviä kaksikielisen tai erikielisen maakunnan liiton toimialueella. Maakuntien liittojen tehtävien kokoamisen on perustuttava 18 §:ssä tarkoitettuun maakuntien liittojen väliseen sopimukseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen välittävän toimielimen tehtäviä voidaan koota siten, että jokin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hoitaa välittävälle toimielimelle säädettyjä tehtäviä toisen keskuksen toimialueella.

Välittävän toimielimen tehtävien kokoamisella on oltava hallintoviranomaisen hyväksyntä. Hallintoviranomainen nimeää välittävät toimielimet päätöksellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä välittäville toimielimille asetettavista vaatimuksista, niille annettavista tehtävistä ja tehtävien kokoamisesta.

11 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hallintoviranomaisen suhde välittävään toimielimeen

Hallintoviranomainen voi:

1) asettaa varojen osoittamispäätöksessä välittävälle toimielimelle tuen myöntämistä, maksamista, seurantaa, valvontaa ja jatkotoimenpiteitä koskevia sitovia ehtoja;

2) velvoittaa välittävän toimielimen määräajassa ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin, joilla sääntöjenvastaisuudesta johtuva virhe oikaistaan tai sen toistuminen estetään;

3) jättää osoittamatta 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun välittävän toimielimen määrärahan, jos välittävä toimielin ei hoida asianmukaisesti 10 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä tai täytä yleisasetuksen liitteen XI mukaisia tai tässä laissa säädettyjä vaatimuksia;

4) määrätä 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetut välittävälle toimielimelle osoitetut varat kokonaan tai osittain takaisin perittäviksi, jos välittävä toimielin on käyttänyt varoja muuhun tarkoitukseen kuin ne on osoitettu tai on varoja käyttäessään olennaisesti rikkonut lakia tai hallintoviranomaisen asettamia varojen käytön ehtoja;

5) siirtää välittävän toimielimen tehtävän toiselle, jos välittävä toimielin ei hoida asianmukaisesti 10 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä tai täytä yleisasetuksen liitteen XI mukaisia tai tässä laissa säädettyjä vaatimuksia.

Ennen 1 momentin 3 ja 5 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä hallintoviranomaisen on neuvoteltava välittävän toimielimen kanssa puutteiden korjaamisesta ja annettava sille kohtuullinen määräaika puutteiden korjaamiseksi. Hallintoviranomainen voi ryhtyä kuitenkin mainittuihin toimenpiteisiin välittömästi ilman neuvottelua, jos välittävän toimielimen toiminnassa on havaittu vakavia puutteita tai laiminlyöntejä.

12 §

Työ- ja elinkeinoministeriön toimivalta kansallisten alueiden kehittämisen varojen hallinnoinnissa

Työ- ja elinkeinoministeriö voi:

1) asettaa kansallisten alueiden kehittämisen varojen osoittamispäätöksessä maakunnan liitolle tuen myöntämistä, maksamista, seurantaa, valvontaa ja jatkotoimenpiteitä koskevia sitovia ehtoja;

2) määrätä maakunnan liitolle osoitetut kansallisten alueiden kehittämisen varat kokonaan tai osittain takaisin perittäviksi, jos maakunnan liitto on käyttänyt varoja muuhun tarkoitukseen kuin ne on osoitettu tai on varoja käyttäessään olennaisesti rikkonut lakia tai varojen käytön ehtoja.

13 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kirjanpitotoiminnon suhde välittävään toimielimeen

Työ- ja elinkeinoministeriö voi kirjanpitotoimintoa hoitaessaan yhdessä hallintoviranomaisen kanssa asettaa 9 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen varojen osoittamispäätökseen välittävien

toimielinten noudatettaviksi sellaisia sitovia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä kirjanpitotoiminnon hoitamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi kirjanpitotoimintoa hoitaessaan velvoittaa hallintoviranomaisen ja välittävän toimielimen määräajassa ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin, joilla yleisasetuksen 2 artiklan 31 ja 33 kohdassa tarkoitetusta sääntöjenvastaisuudesta johtuva virhe oikaistaan tai sen toistuminen estetään.

14 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tarkastusviranomainen

Valtiovarainministeriö toimii yleisasetuksen 71 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tarkastusviranomaisena.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä.

15 §

Alueiden uudistumisen neuvottelukunta

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii alueiden uudistumisen neuvottelukunta. Valtioneuvosto asettaa neuvottelukunnan ja nimittää sen puheenjohtajan valtioneuvoston toimikaudeksi.

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) sovittaa yhteen ja seurata alueiden kehittämisen strategista kokonaisuutta ja sen vaikuttavuutta;

2) ohjata valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen valmistelua sekä edistää ja seurata sen toteuttamista;

3) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä;

4) ennakoida ja seurata aluekehitystä ja välittää tietoa kehittämistarpeista;

5) käsitellä alueiden kehittämiseen liittyviä keskeisiä uudistuksia.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta sekä tarkempia säännöksiä sen tehtävistä.

16 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman seurantakomitea

Valtioneuvosto asettaa yleisasetuksen 38 artiklassa tarkoitetun Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman seurantakomitean ohjelmakauden ajaksi sekä nimittää työ- ja elinkeinoministeriöstä seurantakomitean puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Seurantakomiteasta, sen kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään mainitun asetuksen 38—40 artiklassa.

Seurantakomitean on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee kanta, jota kaksi kolmannesta äänestäneistä on kannattanut.

Seurantakomitean jäseneen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessa 1 momentissa tarkoitettua tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä seurantakomitean tehtävistä ja sihteeristöstä sekä tarkempia säännöksiä seurantakomitean kokoonpanosta ja toimikaudesta.

17 §

Maakunnan liiton tehtävät

Maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja siinä tehtävässä:

1) valmistelee ja toimeenpanee maakunnan pitkän aikavälin strategian;

2) edistää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja alueen älykästä erikoistumista;

3) hoitaa sille rahoituslaissa säädetyt tehtävät;

4) edistää saavutettavuutta sekä vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtamisesta ja suunnitelman yhteensovittamisesta maakunnan muiden suunnitelmien ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kanssa muualla kuin Helsingin seudulla;

5) edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä ja ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista ja laadukkaan elinympäristön tilaa koskevan suunnittelun yhteistyötä sekä vastaa suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa;

6) edistää kuntien välistä, kuntien ja maakunnan välistä sekä maakuntien välistä yhteistyötä sekä maakunnan kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä;

7) seurata ja ennakoida aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutoksia;

8) edistää kulttuuria osana maakunnallista strategiatyötä, saamelaisten kotiseutualueella heidän oikeuttaan omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä maakunnallista identiteettiä ja asukkaiden osallistumista maakunnan kehittämiseen;

9) edistää julkisen hallinnon yhteispalveluista annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan;

10) hoitaa muut sille erikseen säädetyt ja jäsenkuntien sille osoittamat tehtävät.

Maakunnan liitto hoitaa tehtäviään:

1) toimimalla laajassa yhteistyössä alueiden kehittämiseen osallistuvien viranomaisten sekä julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa;

2) ottamalla huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet;

3) osallistumalla keskeisten aluekehittämiseen osallistuvien valtion aluehallintoviranomaisten strategiseen suunnitteluun ja tulosohjaukseen;

4) tekemällä yhteistyötä korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien kanssa maakunnan aluekehittämistavoitteiden huomioon ottamiseksi;

5) edistämällä maakunnan yleistä kehittämistä ja etuja.

18 §

Maakuntien liittojen yhteistyö

Maakuntien liitot voivat sopia tehtävien kokoamisesta tai muusta yhteistyöstä asioissa, joissa se on 17 §:n ja muiden tämän lain mukaisten tai rahoituslain 9 §:ssä tarkoitettujen tehtävien asianmukaisen hoidon kannalta tarpeellista.

Maakunnan liiton välittävän toimielimen tehtävien, kansallisen vastinrahoituksen hallinnointitehtävien ja hallinnollisia tarkastuksia koskevien tehtävien kokoamisesta säädetään 10, 37 ja 39 §:ssä.

19 §

Maakunnan yhteistyöryhmä

Aluekehittämistä koskevien suunnitelmien, ohjelmien ja sopimusten valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamista varten maakunnassa on maakunnan yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmä toimii yleisasetuksen 8 artiklassa tarkoitettuna kumppanuuselimenä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman osalta.

Maakunnan liiton hallitus asettaa maakunnan yhteistyöryhmän, nimittää sen puheenjohtajan ja vahvistaa sen työjärjestyksen.

Yhteistyöryhmässä tulee olla kattavasti edustettuina alueen kehittämisen kannalta keskeiset tahot yleisasetuksen 8 artiklan mukaisesti.

Yhteistyöryhmä voi asettaa jaostoja ja kutsua asiantuntijoita. Yhteistyöryhmän ja sen asettaman jaoston jäseneen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessa tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä yhteistyöryhmän toimikaudesta, sihteeristöstä ja sihteeristön tehtävistä sekä tarkempia säännöksiä yhteistyöryhmän kokoonpanosta.

20 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävänä on:

1) käsitellä maakunnassa valmisteltavia suunnittelu-, ohjaus- ja sopimusasiakirjoja niiden valmisteluvaiheessa;

2) hyväksyä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 29 §:n 3 momentissa tarkoitettu alueellinen rahoitussuunnitelma ja siihen sisältyvät rahoituksen painopisteet;

3) edesauttaa laajojen, aluekehittämisen kannalta merkittävien hankekokonaisuuksien valmistelua ja edistää niiden toteuttamista;

4) antaa 21 §:n 3 momentin mukainen sitova lausunto hankehakemuksesta, jolle haetaan tukea Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta;

5) laatia ehdotus hallintoviranomaiselle Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden tarkentaviksi alueellisiksi valintaperusteiksi;

6) raportoida Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toteutumisesta hallintoviranomaiselle ja tarvittaessa esittää sille ohjelmaa koskevia muutostarpeita;

7) tiedottaa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanosta.

Maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhteistyöryhmä hoitaa myös muita 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin liittyviä sekä kansallisiin että Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanoon liittyviä tehtäviä.

21 §

Maakunnan yhteistyöryhmän päätöksenteko ja hallintomenettely

Ellei tässä laissa toisin säädetä, maakunnan yhteistyöryhmän ja sen sihteeristön päätöksentekoon ja hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä kuntalain 50, 54, 55 sekä 57–62 §:ssä säädetään kuntien yhteistoiminnasta. Muilta osin yhteistyöryhmän ja sen sihteeristön hallintomenettelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Yhteistyöryhmän on pyrittävä päätöksenteossaan yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, päätökseksi tulee mielipide, jota kaksi kolmannesta äänestäneistä on kannattanut.

Maakunnan yhteistyöryhmä antaa välittävälle toimielimelle lausunnon alueellisesta hankkeesta, joka on alueen kehittämisen kannalta tai kokonaiskustannusarvioltaan merkittävä ja jolle haetaan tukea Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta. Maakunnan yhteistyöryhmä ei kuitenkaan anna lausuntoa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetun lain (/) mukaisesta yrityksen kehittämisavustusta koskevasta tukihakemuksesta.

22 §

Maakunnan yhteistyöryhmän suhde välittävään toimielimeen

Välittävä toimielin ei voi myöntää maakunnan kehittämisen kannalta merkittävälle tai kokonaiskustannusarvioltaan suurelle alueelliselle hankkeelle Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tukea, jos yhteistyöryhmä ei ole puoltanut hanketta. Välittävä toimielin voi poiketa yhteistyöryhmän rahoittamista koskevasta puoltavasta lausunnosta, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä taikka jos hanke ei olisi ohjelmanmukainen. Ennen maakunnan yhteistyöryhmän lausunnosta poikkeavan päätöksen tekemistä välittävän toimielimen on annettava yhteistyöryhmälle tieto asiasta ja perusteltava ratkaisunsa.

23 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tiedonsaanti

Välittävän toimielimen on toimitettava maakunnan yhteistyöryhmälle säännöllisesti:

1) tiedot valtakunnallisiin teemoihin sisältyvistä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta rahoitettavista hankkeista; ja

2) yhteenveto saapuneista yritystukihakemuksista ja tehdyistä yritystukipäätöksistä.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin yhteenvetoihin ei saa sisältyä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettuja yksityisen liikesalaisuuden piiriin kuuluvia salassa pidettäviä tietoja eikä muita salassa pidettäviksi säädettyjä tietoja.

3 luku

Ohjelmatyö ja yhteistyömenettelyt

24 §

Aluekehittämispäätös

Valtioneuvosto päättää hallituskausittain valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä (*aluekehittämispäätös*). Aluekehittämispäätöksellä ohjataan eri hallinnonalojen ja maakuntien liittojen alueiden kehittämistä ja toimenpiteiden yhteensovittamista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä aluekehittämispäätöksen valmistelusta, sisällöstä, toimeenpanosta ja toteutumisen seurannasta.

25 §

Maakuntaohjelma

Maakunnan liitto laatii maakunnan pitkän aikavälin strategisiin linjauksiin perustuvan maakuntaohjelman, jossa tarkennetaan maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa. Maakuntaohjelmassa otetaan huomioon aluekehittämispäätöksen painopisteet. Maakuntaohjelmaan sisältyy tai sen yhteydessä laaditaan maakunnan älykkään erikoistumisen strategia.

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, muiden viranomaisten sekä alueiden kehittämiseen osallistuvien yhteisöjen ja järjestöjen sekä muiden tahojen kanssa. Lapin maakunnassa saamelaiskulttuuria koskevan osan valmistelee saamelaiskäräjät. Maakuntaohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto valtuustokausittain. Maakuntaohjelmaa voidaan tarkistaa tarvittaessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakuntaohjelman sisällön rakenteesta, ohjelman valmistelusta sekä ohjelman valmistelun aikataulusta.

26 §

Maakuntaohjelman asema

Maakunnan alueella toimivien viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma ja edistää sen toteuttamista. Viranomaisten on myös muutoin arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia alueen kehitykseen.

Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta tai saattavat heikentää palvelujen saatavuutta, työllisyyttä tai elinvoimaa alueella.

27 §

Alueiden kehittämisen keskustelut

Valtioneuvoston ja alueita edustavien tahojen on keskusteltava säännöllisesti alueiden kehittämisen tavoitteista ja niiden toimeenpanosta. Keskustelut perustuvat aluekehittämispäätökseen, maakuntaohjelmiin ja aluekehityksen tilannekuvaan. Keskusteluja koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö. Alueilla keskusteluihin valmistautumisesta vastaavat maakuntien liitot.

Keskustelut edistävät valtion ja alueiden yhteistyötä ja vuorovaikutusta alueiden kehittämisen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tukevat maakuntien omaehtoista kehittämistä. Keskusteluissa pyritään valtion ja alueiden yhteisen näkemyksen muodostamiseen alueiden kehittämisen tavoitteista, toimeenpanosta ja toimintaedellytyksistä otettavaksi huomioon eri toimijoiden toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä keskustelujen järjestämisestä, keskusteluun osallistuvista tahoista sekä keskustelujen johtopäätösten kirjaamisesta ja niiden seurannasta.

28 §

Yhteistyösopimukset

Alueiden kehittämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia yhteistyösopimuksia valtion, maakunnan liiton, kunnan, toimenpiteiden rahoittamiseen osallistuvien muiden viranomaisten ja muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen sopimusten yhteensopivuuden varmistamiseksi maakuntaohjelman kanssa asianomaista maakunnan liittoa tulee kuulla sopimuksen valmistelun yhteydessä, ellei se ole itse sopimusosapuoli.

29 §

Euroopan unionin kumppanuussopimuksen ja alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valmistelu ja toimeenpano

Yleisasetuksen 11 artiklassa tarkoitetun kumppanuussopimuksen ja 22 artiklassa tarkoitetun alue- ja rakennepolitiikan ohjelman antamisesta Euroopan komissiolle päättää valtioneuvosto.

Alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tavoitteita toteutetaan valtakunnallisin ja alueellisin toimenpitein. Kumppanuussopimusta ja alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa laadittaessa on otettava huomioon aluekehittämispäätös.

Alue- ja rakennepolitiikan ohjelman kokonaisuuden valmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Ohjelmaan perustuvien valtakunnallisten teemojen valmistelusta vastaavat asianomaiset ministeriöt työ- ja elinkeinoministeriön johdolla. Maakuntien liitot vastaavat Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisesta valmistelusta ja alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta. Valtakunnallisen ja alueellisen valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamisesta sekä yleisasetuksen 8 artiklassa tarkoitetusta kumppanuudesta sekä monitasoisen hallinnoinnin mukaisesta käsittelystä keskushallinnossa vastaa alueiden uudistumisen neuvottelukunta.

Alue- ja rakennepolitiikan ohjelman yhden tai useamman valtakunnallisen teeman käsittelyä varten ja toteuttamisen tukemiseksi voi asianomainen ministeriö asettaa johtoryhmän.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ohjelmien ja suunnitelmien valmistelusta, sisällöstä ja muuttamisesta, valtakunnallisen teeman johtoryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja välittävistä toimielimistä sekä alueellisten rahoitussuunnitelmien laadinnasta.

30 §

Kestävä kaupunkikehittäminen

EAKR-asetuksen 11 artiklassa tarkoitettua kestävää kaupunkikehittämistä tukevien yhdennettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi tehtävän suunnitelman ja sille Euroopan aluekehitysrahastosta myönnettävän rahoituskehyksen hyväksyy työ- ja elinkeinoministeriö. Suunnitelman toimeenpanemiseksi sitä toteuttavat kaupungit asettavat johtoryhmän.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun suunnitelman toteuttamiseksi voidaan myöntää rahoitusta myös kansallisista alueiden kehittämisen varoista, Euroopan sosiaalirahastosta tai oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kestävän kaupunkikehittämisen suunnitelmasta, toiminnassa noudatettavasta menettelystä ja johtoryhmästä.

4 luku

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien hallinnointi

31 §

Työ- ja elinkeinoministeriön ja ulkoministeriön tehtävät Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien hallinnoinnissa

Työ- ja elinkeinoministeriö hoitaa Interreg-asetuksessa tarkoitetut Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien jäsenvaltiolle kuuluvat tehtävät.

Ulkoministeriö vastaa Euroopan unionin ulkosuhteisiin ja ulkosuhderahoitukseen liittyvien asioiden valmistelusta ja Suomen kantojen määrittelystä Interreg-ulkorajaohjelmissa.

32 §

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien sekä rahoitussopimuksen valmistelu ja hyväksyminen

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien Interreg-asetuksen 16 artiklassa tarkoitetusta ohjelmavalmistelusta yhteistyössä ohjelma-alueen maakuntien liittojen, muiden ministeriöiden sekä muiden ohjelmakumppanien kanssa.

Valtioneuvosto päättää Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien hyväksymisestä Suomen osalta.

Interreg-ulkorajaohjelmien toimeenpanoa koskevan rahoitussopimuksen Suomen osalta tekee työ- ja elinkeinoministeriö. Sopimuksen tekemisestä säädetään Interreg-asetuksen 59 artiklassa. Ennen rahoitussopimuksen tekemistä työ- ja elinkeinoministeriön on kuultava Interreg-ulkorajaohjelmien hallintoviranomaisia.

33 §

Seurantakomiteoiden jäsenet Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa

Valtioneuvosto nimittää suomalaiset jäsenet Interreg-asetuksen 28 artiklassa tarkoitettuihin seurantakomiteoihin. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää seurantakomiteoiden suomalaisten jäsenten vaihdoksista.

Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää suomalaiset jäsenet Interreg-asetuksen 22 artiklassa tarkoitettuihin seurantakomiteoiden perustamiin muihin komiteoihin tai työryhmiin. Toimikauden aikana tapahtuvista vaihdoksista tässä momentissa tarkoitetuissa muissa komiteoissa tai työryhmissä päättää se toimija, jota vaihtuva jäsen edustaa.

Seurantakomiteoiden, muiden komiteoiden ja työryhmien suomalaisiin jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessa Interreg-asetuksen 22 ja 30 artiklassa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

34 §

Hallintoviranomainen ja kirjanpitotoiminto Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa

Interreg-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuna hallintoviranomaisena voi toimia ja 47 artiklassa tarkoitettua kirjanpitotoimintoa voi Suomessa hoitaa maakunnan liitto tai eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetussa laissa (1340/2015) tarkoitettu suomalainen yhtymä.

Hallintoviranomainen hallinnoi ja toimeenpanee Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen ja hoitaa Interreg-asetuksen 46 artiklassa tarkoitetut tehtävät sekä tehtävät, joista sovitaan ohjelma-asiakirjassa ja rahoitussopimuksessa.

Hallintoviranomaisen oikeudesta hoitaa Interreg-ohjelmaa ja Interreg-ulkorajaohjelmaa koskevia kansallisia tehtäviä säädetään rahoituslaissa.

35 §

Tarkastusviranomainen Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa

Valtiovarainministeriö toimii Interreg-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettuna tarkastusviranomaisena.

36 §

Tarkastajaryhmien suomalainen jäsen Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa

Valtiovarainministeriö hoitaa Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien Interreg-asetuksen 48 artiklassa tarkoitettujen tarkastajaryhmien jäsenen tehtävät Suomen osalta.

37 §

Hallinnolliset tarkastukset Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa

Maakuntien liitot toimivat Interreg-asetuksen 46 artiklassa tarkoitettuina valvojina Suomessa. Maakuntien liitot suorittavat yleisasetuksen 74 artiklassa tarkoitetut hallinnolliset tarkastukset niissä Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa, joissa hallintoviranomainen ei suorita hallinnollisia tarkastuksia.

Maakunnan liiton tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä voidaan koota siten, että jokin maakunnan liitto suorittaa hallinnolliset tarkastukset toisen maakunnan liiton toimialueella, jos tällä tavoin voidaan turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus, moitteeton varainhoito tai tehtäviä koskeva eriyttämisvaatimus taikka tehtävien kokoaminen on tarkoituksenmukaista muun vastaavan syyn vuoksi. Yksikieliseen maakunnan liittoon sovelletaan mitä kaksikielisestä kunnallisesta viranomaisesta säädetään kielilaissa, jos se hoitaa tehtäviä kaksikielisen tai erikielisen maakunnan liiton toimialueella. Maakuntien liittojen tehtävien kokoamisen on perustuttava 18 §:ssä tarkoitettuun maakuntien liittojen väliseen sopimukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi siirtää valvojan tehtävän toiselle maakunnan liitolle, jos valvojana toimiva maakunnan liitto ei suorita asianmukaisesti yleisasetuksen 74 artiklassa tarkoitettuja hallinnollisia tarkastuksia tai ei hoida tämän lain nojalla annetussa asetuksessa tarkoitettuja tehtäviä taikka sillä ei enää ole tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä edellytyksiä toimia.

Ennen 3 momentissa tarkoitettua toimenpidettä työ- ja elinkeinoministeriön on neuvoteltava maakunnan liiton kanssa puutteiden korjaamisesta ja annettava maakunnan liitolle kohtuullinen määräaika puutteiden korjaamiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö voi ryhtyä kuitenkin mainittuihin toimenpiteisiin välittömästi ilman neuvottelua, jos valvojan toiminnassa on havaittu vakavia puutteita tai laiminlyöntejä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvojalle asetettavista vaatimuksista, tehtävistä, noudatettavista menettelyistä ja tehtävien kokoamisesta hallinnollisissa tarkastuksissa.

38 §

Kansallisen vastinrahoituksen ja teknisen tuen kansallisen rahoitusosuuden jakaminen Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa

Määräraha Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallista vastinrahoitusta ja teknisen tuen kansallista rahoitusosuutta varten otetaan valtion talousarvioon. Valtioneuvosto päättää valtion talousarvioon otettujen määrärahojen jakamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää:

1) kansallisen vastinrahoituksen osoittamisesta maakuntien liitoille myönnettäväksi Interreg-ohjelmien mukaisiin hankkeisiin valtion talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa ja valtioneuvoston määrärahojen jakamisesta tehdyn päätöksen mukaisesti;

2) kansallisen vastinrahoituksen osoittamisesta hallintoviranomaisille myönnettäväksi Interreg-ulkorajaohjelmien mukaisiin hankkeisiin valtion talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa ja valtioneuvoston määrärahojen jakamisesta tehdyn päätöksen mukaisesti;

3) Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien teknisen tuen kansallisen rahoitusosuuden osoittamisesta Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien hallintoviranomaisille valtion talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa.

39 §

Kansallisen vastinrahoituksen hallinnointi Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa

Maakuntien liitot hoitavat Interreg-ohjelmien ja hallintoviranomaiset hoitavat Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiin, myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, valvontaan ja jatkotoimenpiteisiin liittyvät tehtävät.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja kansallisen vastinrahoituksen hallinnointitehtäviä voidaan koota siten, että jokin maakunnan liitto tai hallintoviranomainen hoitaa kansallisen vastinrahoituksen hallinnointitehtäviä toisen maakunnan liiton toimialueella, jos tällä tavoin voidaan turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus, moitteeton varainhoito tai tehtäviä koskeva eriyttämisvaatimus taikka tehtävien kokoaminen on tarkoituksenmukaista muun vastaavan syyn vuoksi. Yksikieliseen maakunnan liittoon sovelletaan mitä kaksikielisestä kunnallisesta viranomaisesta säädetään kielilaissa, jos se hoitaa tehtäviä kaksikielisen tai erikielisen maakunnan liiton toimialueella. Maakuntien liittojen tehtävien kokoamisen on perustuttava tämän lain 18 §:ssä tarkoitettuun maakuntien liittojen väliseen sopimukseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakuntien liitoille ja hallintoviranomaisille asetettavista vaatimuksista sekä niiden tehtävistä ja tehtävien kokoamisesta kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnissa.

40 §

Työ- ja elinkeinoministeriön suhde kansallista vastinrahoitusta hallinnoivaan maakunnan liittoon ja hallintoviranomaiseen

Työ- ja elinkeinoministeriö voi kansallisen vastinrahoituksen osalta:

1) asettaa varojen osoittamispäätöksessä maakunnan liitolle Interreg-ohjelmien ja hallintoviranomaiselle Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen myöntämistä, maksamista, seurantaa, valvontaa ja jatkotoimenpiteitä koskevia sitovia ehtoja;

2) jättää osoittamatta 38 §:n 2 momentissa tarkoitetun maakunnan liiton tai hallintoviranomaisen määrärahan, jos maakunnan liitto tai hallintoviranomainen ei hoida asianmukaisesti 39 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä tai täytä tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä vaatimuksia;

3) määrätä maakunnan liitolle tai hallintoviranomaiselle osoitetun kansallisen vastinrahoituksen kokonaan tai osittain takaisin perittäväksi, jos maakunnan liitto tai hallintoviranomainen on käyttänyt varoja muuhun tarkoitukseen kuin ne on osoitettu tai on varoja käyttäessään olennaisesti rikkonut lakia tai varojen käytön ehtoja;

4) siirtää maakunnan liiton tai hallintoviranomaisen kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiin liittyvät tehtävät toiselle maakunnan liitolle tai hallintoviranomaiselle, jos maakunnan liitto tai hallintoviranomainen ei hoida asianmukaisesti 39 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä tai tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä edellytyksiä toimia ei enää ole.

Ennen edellä 1 momentin 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä työ- ja elinkeinoministeriön on neuvoteltava maakunnan liiton tai hallintoviranomaisen kanssa puutteiden korjaamisesta ja annettava sille kohtuullinen määräaika puutteiden korjaamiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö voi kuitenkin ryhtyä mainittuihin toimenpiteisiin välittömästi ilman neuvottelua, jos maakunnan liiton tai hallintoviranomaisen toiminnassa on havaittu vakavia puutteita tai laiminlyöntejä.

41 §

Eräät toimeenpanojärjestelyt Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa

Työ- ja elinkeinoministeriö ja hallintoviranomainen voivat sopia tavanomaisina pidettävistä Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman hallinnointitehtävien toimeenpanojärjestelyistä Euroopan komission ja muiden ohjelmaan osallistuvien maiden viranomaisten sekä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin kanssa.

5 luku

Erinäiset säännökset

42 §

Ohjelmien arviointi ja seuranta

Tässä laissa tarkoitettujen ohjelmien ja suunnitelmien ja suunnitelmien valmistelusta vastaavien viranomaisten velvollisuudesta selvittää ja arvioida ympäristövaikutukset säädetään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa laissa (200/2005).

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee alueiden uudistumisen neuvottelukunnan käsittelyä varten aluekehittämispäätöksen toteutumisen seurantatiedot yhteistyössä muiden ministeriöiden ja maakuntien liittojen kanssa.

Maakunnan liitto seuraa ja arvioi maakuntaohjelman toteuttamista yhteistyössä maakuntaohjelmaa toteuttavien viranomaisten kanssa. Ulkopuolinen arvioitsija arvioi maakuntaohjelman tavoitteiden toimeenpanoa vähintään kerran ohjelmakauden aikana.

Tässä laissa tarkoitettujen ohjelmien toteutumista ja vaikutuksia seurataan ja arvioidaan kussakin ohjelmassa määriteltyjen seurantamenettelyjen mukaisesti.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman arvioinnista säädetään yleisasetuksen 44 artiklassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2—4 momentissa tarkoitetussa arvioinnissa ja seurannassa noudettavista menettelyistä ja kerättävistä tiedoista.

43 §

Tukialuejako

Valtioneuvoston asetuksella voidaan määrätä maan heikoimmin kehittyneet alueet kehittämistarpeiden perusteella I ja II -tukialueiksi. Jako tapahtuu kokonaisten kuntien ja tarvittaessa myös kunnan osien muodostamien alueiden perusteella. Alueita määrättäessä otetaan huomioon Euroopan unionin alueluokitusjärjestelmä ja hallinnollisista rajoista riippumaton alueiden tunnistaminen sekä ainakin alueen asukkaiden työssäkäynti ja asiointi, kuntien välinen yhteistyö ja liikenneyhteydet.

Valtioneuvosto voi saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 14 §:ssä tarkoitettua saaristoasiain neuvottelukuntaa kuultuaan määrätä mainitun lain 9 §:n nojalla saaristokunnaksi määrätyn kunnan ja sellaisen muun kunnan saaristo-osan, johon valtioneuvosto on päättänyt sovellettavan saaristokuntaa koskevia säännöksiä, I tai II -tukialueeksi.

44 §

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Muutoksenhausta maakunnan liiton päätökseen säädetään kuntalaissa ~~säädetään~~. ~~Maakunnan yhteistyöryhmän päätökseen haetaan kuitenkin muutosta oikaisua vaatimatta soveltaen, mitä kuntalaissa säädetään.~~

Muutoksenhausta maakunnan liiton Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävänä toimielimenä tekemään päätökseen sekä muutoksenhausta maakunnan liiton Interreg-ohjelman kansallisesta vastinrahoituksesta ja hallintoviranomaisen Interreg-ulkorajaohjelman kansallisesta vastinrahoituksesta tekemään päätökseen säädetään kuitenkin rahoituslain 81 §:ssä ~~säädetään~~.

Maakunnan yhteistyöryhmän päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella ilman sitä edeltävää oikaisuvaatimusvaihetta. (Uusi 4 mom.)

Seurantakomitean tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin ja tämän lain 21 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin maakunnan yhteistyöryhmän lausuntoja koskeviin päätöksiin ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla. (HE:n 4 mom.)

Muutoksenhausta valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa. (HE:n 5 mom.)

45 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annettu laki (7/2014) ja ulkorajan ylittävästä yhteistyöstä annettu laki (657/2015).

46 §

Siirtymäsäännökset

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rakennerahasto-ohjelmien, jäsenvaltioiden välisten rakennerahasto-ohjelmien, Euroopan naapuruusvälineestä osarahoitettavien Euroopan unionin ulkorajat ylittävän yhteistyön yhteisten toimintaohjelmien ja kansallisen alueiden kehittämisen toimeenpanoon, jotka ovat kesken tämän lain tullessa voimaan, sekä niihin liittyvään hallinnointiin, seurantaan ja tarkastukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa toimiva alueiden uudistumisen neuvottelukunta toimii toimikautensa loppuun 15 §:ssä tarkoitettuna neuvottelukuntana. Tämän lain voimaan tullessa toimiva seurantakomitea toimii toimikautensa loppuun ja siihen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset ja viranomaisten toimivalta

1 §

Lain soveltamisala

Alueiden kehittämistä tuetaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista ja valtion talousarvioon otetuilla kansallisilla alueiden kehittämisen varoilla sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Tätä lakia sovelletaan:

1) kansallisista alueiden kehittämisen varoista myönnettäviin 9 ja 16 §:n mukaisiin tukiin;

2) Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista ohjelmakaudella 2021–2027 myönnettäviin 9, 12 ja 15 §:n mukaisiin tukiin;
3) Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien 9 §:n mukaiseen kansalliseen vastinrahoitukseen ohjelmakaudella 2021–2027.

Tämän lain 3 luvun säännöksiä sovelletaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanoon ohjelmakaudella 2021–2027.

Tämän lain 4 luvun säännöksiä sovelletaan Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen toimeenpanoon ohjelmakaudella 2021–2027.

Tämän lain 5 luvun säännöksiä sovelletaan Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöä koskeviin tarkastuksiin ohjelmakaudella 2021–2027.

2 §

Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön

Tällä lailla täydennetään seuraavien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksien kansallista soveltamista:

1) Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / (*yleisasetus*);

2) Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / *(EAKR-asetus)*;

3) Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1296/2013 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / *(ESR-asetus)*;

4) oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / *(JTF-asetus)*;

5) Euroopan aluekehitysrahastosta ja ulkoisista rahoitusvälineistä tuettavaa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta (Interreg) koskevista erityissäännöksistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) / (*Interreg-asetus*);

6) naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen — Globaali Eurooppa perustamisesta, päätöksen N:o 466/2014/EU muuttamisesta ja kumoamisesta sekä asetuksen (EU) 2017/1601 ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 480/2009 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/947.

3 §

Suhde valtionavustuslakiin

Siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, tässä laissa tarkoitettuihin tukiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tuella* tässä laissa tarkoitetun viranomaisen myöntämää avustusta tiettyyn toimintaan tai hankkeeseen;

2) *kansallisilla alueiden kehittämisen varoilla* valtion talousarvioon otettua alueiden kehittämisen, alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahaa;

3) *Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoilla* Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, jäljempänä *Euroopan sosiaalirahasto*, ja oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa;

4) *Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmalla* Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelmaa;

5) *valtakunnallisilla teemoilla* Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaan perustuvia valtakunnallisia tavoitteita ja toimintaa, joita ohjataan ja rahoitetaan keskitetysti ja joiden valmistelu on tehty ministeriöiden keskeisten strategioiden pohjalta yhteistyössä alueiden viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa;

6) *Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoilla* valtion talousarvioon otettuja Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä ja niitä vastaavia Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman valtion rahoitusosuuksia;

7) *Euroopan aluekehitysrahaston varoilla* valtion talousarvioon otettuja Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä Euroopan aluekehitysrahaston rahoitusosuuksia ja niitä vastaavia Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman valtion rahoitusosuuksia*;*

8) *Euroopan sosiaalirahaston varoilla* valtion talousarvioon otettuja Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä Euroopan sosiaalirahaston rahoitusosuuksia ja niitä vastaavia Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman valtion rahoitusosuuksia;

9) *oikeudenmukaisen siirtymän rahaston varoilla* valtion talousarvioon otettuja Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettyjä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston rahoitusosuuksia ja niitä vastaavia Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman valtion rahoitusosuuksia;

10) *Interreg-ohjelmilla* Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen mukaisia Euroopan unionin sisärajat ylittäviä yhteistyöohjelmia;

11) *Interreg-ulkorajaohjelmilla* Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen mukaisia Euroopan unionin ulkorajat ylittäviä yhteistyöohjelmia;

12) *kansallisella vastinrahoituksella* valtion talousarvioon otettua valtion rahoitusosuutta Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien hankkeiden tukemiseksi;

13) *välittävällä toimielimellä* alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (/) jäljempänä *toimeenpanolaki,* 10 §:ssä tarkoitettua viranomaista;

14) *yhteishankkeella* kansallisista alueiden kehittämisen varoista rahoitettavaa useamman tuen saajan yhdessä toteuttamaa hanketta, johon tuki myönnetään tuen hakijoiden yhteisestä hakemuksesta yhdellä päätöksellä;

15) *ryhmähankkeella* Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavaa useamman tuen saajan yhdessä toteuttamaa hanketta, johon tuki myönnetään hakijoiden yhteiseen hankesuunnitelmaan perustuvasta kunkin hakijan hakemuksesta erillisillä päätöksillä;

16) *jatkotoimenpiteillä* tuen palauttamista, takaisinperintää, maksamisen keskeyttämistä ja lopettamista koskevia toimenpiteitä.

5 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tukea voidaan myöntää valtion talousarvioon otettujen määrärahojen puitteissa, jos:
1) tuki on perusteltua valtion talousarvioon otettuun määrärahaan liittyvän ohjelman, suunnitelman tai sopimuksen tavoitteiden ja vaikuttavuuden kannalta;
2) tuella on merkittävä vaikutus tuen käytön kohteena olevan toiminnan toteuttamiseksi;
3) tuettava toiminta on voittoa tavoittelematonta;
4) kehittämishankkeena tuettavan toiminnan tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä; ja
5) tuen kohteena olevat investoinnit hyödyttävät alueen kehittämistä yhtä toimijaa laajemmin.
Yhteishanketta ja ryhmähanketta arvioidaan kokonaisuutena.
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä.

6 §

Kehittämishankkeena ja investointihankkeena tuettavaa toimintaa koskeva poikkeus

Jos hankkeen toimenpiteisiin osallistuu hyödynsaajina taloudellista toimintaa harjoittavia yksiköitä, ei 5 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista voittoa tavoittelemattomuuden edellytystä ja kehittämishankkeen tulosten 4 kohdan mukaista yleisesti hyödynnettävyyden edellytystä sovelleta niiden toimintaan siltä osin kuin tuki on tukipäätöksessä kohdennettu taloudellista toimintaa harjoittaville yksiköille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013 *(de minimis -asetus)* tarkoitettuna vähämerkityksisenä tukena.

7 §

Tuen saajaa koskevat edellytykset

Tukea voidaan myöntää julkisoikeudelliselle yhteisölle ja yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle. Jos kyse on yhteishankkeesta tai ryhmähankkeesta, kaikkien hakijoiden on täytettävä tuen saajalle asetetut edellytykset.
Tuen saajalla tulee olla riittävät taloudelliset ja muut edellytykset hankkeen toteuttamiseksi ja riittävät edellytykset toiminnan jatkuvuudesta huolehtimiseksi hankkeen päättymisen jälkeen, jollei jatkuvuudesta huolehtiminen ole toiminnan luonteen vuoksi tarpeetonta.
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen saajaa koskevista edellytyksistä.

8 §

Tuen myöntämisen esteet

Tukea ei myönnetä, jos tuen hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai hakijalla on olennaisia maksuhäiriöitä, ellei rahoittava viranomainen erityisestä syystä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Tukea ei myönnetä yleisenä toimintatukena.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea ei myönnetä tämän lain mukaisena tukena. Tätä lakia sovellettaessa valtiontukena ei pidetä de minimis -asetuksessa tarkoitettua vähämerkityksistä tukea eikä tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 651/2014 tarkoitettua Interreg-ohjelmia ja Interreg-ulkorajaohjelmia koskevaa tukea.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisen esteistä.

9 §

Maakunnan liiton toimivalta

Toimivaltainen maakunnan liitto voi myöntää:

1) tukea kansallisista alueiden kehittämisen varoista, Euroopan aluekehitysrahaston varoista ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston varoista:

a) alueiden kehittämistä, kestävää kasvua ja elinvoimaa edistäviin kehittämishankkeisiin ja niihin sisältyviin investointeihin (*alueellinen kehittämistuki*);

b) opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluviin kehittämis- ja investointihankkeisiin;

c) kuntien ja kuntayhtymien toteuttamiin yritysten toimintaedellytyksiä tukeviin perusrakenteen investointihankkeisiin (*perusrakenteen investointituki*).

2) kansallista vastinrahoitusta Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien hankkeisiin.

Maakunnan liitto toimii valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena myöntämiään tukia koskevissa asioissa.

Toimivaltainen maakunnan liitto voi myöntää alueellista kehittämistukea sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallista vastinrahoitusta myös itse toteuttamiinsa hankkeisiin. Maakunnan liiton on hallinnollisesti eriytettävä rahoittavan viranomaisen tehtävät ja itse toteuttamiinsa hankkeisiin liittyvät tuen hakijan ja saajan tehtävät toisistaan. Tätä lakia ja tämän lain nojalla annettavia valtioneuvoston asetuksia sovelletaan myös maakunnan liiton itse toteuttamiin hankkeisiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä myönnettävästä tuesta ja tuen käyttökohteista.

10 §

Maakunnan liiton harkintavalta eräissä tapauksissa

Ennen 9 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun tuen myöntämistä maakunnan liiton on pyydettävä opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausunto sen toimialaan kuuluvista:

1) hankkeista, jotka koskevat korkeakouluverkon muutoksia;
2) valtakunnallisesti merkittävistä investointihankkeista, joilla voi olla olennaista vaikutusta valtion talousarvioon;
3) muista taloudellisesti tai valtakunnallisesti merkittävimmistä hankkeista;
4) kansallisista alueiden kehittämisen varoista rahoitettavista hankkeista, jotka koskevat korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen aloittamista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö antaa maakunnan liittoa sitovan lausunnon 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden lainmukaisuudesta sekä siitä, onko hanke opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan tai ammatillisen koulutuksen tavoitteiden mukainen.

Maakunnan liiton on myönnettävä Euroopan aluekehitysrahaston varoista kestävän kaupunkikehittämisen toteuttamiseksi tarkoitettu tuki toimeenpanolain 30 §:n 1 momentissa tarkoitetun kaupunkien johtoryhmän esityksen mukaisena, jos tuen myöntäminen on lain, Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sekä edellä mainitussa momentissa tarkoitetun suunnitelman mukaista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluviin hankkeisiin sovellettavasta lausuntomenettelystä.

11 §

Maakunnan liiton tehtävien kokoaminen

Maakunnan liiton 9 §:ssä tarkoitettujen tehtävien kokoamisesta säädetään toimeenpanolain 10, 18 ja 37 §:ssä.

12 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivalta

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tukea:
1) Euroopan aluekehitysrahaston varoista ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston varoista:
a) ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sekä ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin;
b) liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviin kehittämis- ja investointihankkeisiin;
2) Euroopan sosiaalirahaston varoista ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston varoista työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen osallisuuden tukemiseen liittyviin kehittämishankkeisiin.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimii valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena myöntämiään tukia koskevissa asioissa.

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tukea myös itse toteuttamiinsa tässä pykälässä tarkoitettuihin hankkeisiin. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on hallinnollisesti eriytettävä rahoittavan viranomaisen tehtävät ja itse toteuttamiinsa hankkeisiin liittyvät tuen hakijan ja saajan tehtävät toisistaan. Tätä lakia ja tämän lain nojalla annettavia valtioneuvoston asetuksia sovelletaan myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen itse toteuttamiin hankkeisiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä myönnettävästä tuesta ja tuen käyttökohteista.

13 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen harkintavalta eräissä tapauksissa

Ennen 12 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun tuen myöntämistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausunto sen toimialaan kuuluvista hankkeista, jotka koskevat:

1) korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen aloittamista;

2) korkeakouluverkon muutoksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö antaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta sitovan lausunnon 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden lainmukaisuudesta sekä siitä, onko hanke opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulu- ja tiedepolitiikan tavoitteiden mukainen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluviin hankkeisiin sovellettavasta lausuntomenettelystä.

14 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valtakunnallisten teemojen hankkeet

Valtion talousarviossa osa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista osoitetaan erikseen valtakunnallisiin teemoihin.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään niistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ja maakuntien liitoista, jotka toimivat välittävinä toimieliminä valtakunnallisten teemojen hankkeiden osalta.

Valtakunnallisista teemoista säädetään toimeenpanolaissa.

15 §

Ruokaviraston toimivalta

Ruokavirasto voi myöntää tukea Euroopan sosiaalirahaston varoista vähävaraisten aineellisen avun hankkeisiin. Ruokavirasto voi myöntää tukea myös itse toteuttamiinsa tässä pykälässä tarkoitettuihin hankkeisiin. Ruokaviraston on hallinnollisesti eriytettävä rahoittavan viranomaisen tehtävät ja itse toteuttamiinsa hankkeisiin liittyvät tuen hakijan ja saajan tehtävät toisistaan. Tätä lakia ja tämän lain nojalla annettavia valtioneuvoston asetuksia sovelletaan myös Ruokaviraston itse toteuttamiin hankkeisiin.

Ruokavirasto toimii valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena myöntämiään tukia koskevissa asioissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä myönnettävästä tuesta ja tuen käyttökohteista.

16 §

Työ- ja elinkeinoministeriön toimivalta myöntää tukia

Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää tukea kansallisista alueiden kehittämisen varoista:

1) valtakunnallisesti merkittävään alueiden kehittämiseen liittyvään toimintaan;
2) toimintaan, jonka hyödyntäminen useammalla kuin yhdellä alueella edellyttää päätöksen tekemistä ministeriössä;
3) sopimusperusteiseen yhteistyöhön;
4) kansallisen alueiden kehittämisen määrärahan hallinnoimiseen tarvittaviin kohtuullisiin kulutusmenoihin.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää tukea myös itse toteuttamiinsa tässä pykälässä tarkoitettuihin hankkeisiin. Työ- ja elinkeinoministeriön on hallinnollisesti eriytettävä rahoittavan viranomaisen tehtävät ja itse toteuttamiinsa hankkeisiin liittyvät tuen hakijan ja saajan tehtävät toisistaan. Tätä lakia ja tämän lain nojalla annettavia valtioneuvoston asetuksia sovelletaan myös työ- ja elinkeinoministeriön itse toteuttamiin hankkeisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö toimii valtionavustuslaissa tarkoitettuna valtionapuviranomaisena myöntämiään tukia koskevissa asioissa.

Työ- ja elinkeinoministeriön muusta toimivallasta alueiden kehittämisessä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanossa säädetään toimeenpanolaissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä myönnettävästä tuesta ja tuen käyttökohteista.

17 §

Tuen määrä ja hyväksyttävät kustannukset

Tässä laissa tarkoitettu tuki ei saa kattaa hankkeesta aiheutuvien kustannusten täyttä määrää, ellei siihen ole erityistä syytä.

Edellä 1 momentissa säädettyä ei sovelleta 15 §:ssä tarkoitettuihin vähävaraisten aineellisen avun hankkeisiin.

Hankkeen hyväksyttävinä kustannuksina pidetään todellisia, tarpeellisia ja määrältään kohtuullisia taikka valtioneuvoston asetuksella säädettävän kustannusmallin tai rahoitusmuodon mukaisia kustannuksia, joista on vähennetty hankkeen tuottamat ja viimeistään viimeisen maksamista koskevan hakemuksen jättämiseen mennessä saadut tulot.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen enimmäismäärästä ja hyväksyttävistä kustannuksista sekä säännöksiä kustannusmalleista ja rahoitusmuodoista.

18 §

Tuen hakijan omarahoitusosuus

Tuen hakijan tulee osallistua omalla rahoituksellaan hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Omarahoitusosuus saadaan korvata osittain tai kokonaan muulla rahoituksella.

Kansallisista alueiden kehittämisen varoista rahoitettavissa hankkeissa 1 momentissa tarkoitetun omarahoituksen tai muun rahoitusosuuden sijaan voidaan hyväksyä hankkeessa tarvittava ja todennettavissa oleva hankkeeseen maksutta saatava työpanos, tuotantopanos, hyödyke tai muu vastaava rahaa edellyttämätön panostus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kansallisista alueiden kehittämisen varoista rahoitettavissa hankkeissa omarahoituksen tai sitä korvaavan ulkopuolisen rahoitusosuuden sijaan hyväksyttävästä rahaa edellyttämättömästä panostuksesta.

2 luku

Tukimenettely

19 §

Tuen hakeminen

Tukea on haettava ennen hankkeen aloittamista.

Tukihakemukseen on liitettävä:

1) selvitys hakijan jo saamasta vähämerkityksisestä tuesta ja siitä, ettei hakijan saaman tuen enimmäismäärä ylitä vähämerkityksistä tukea koskevassa lainsäädännössä säädettyä tuen enimmäismäärää, jos tukea haetaan de minimis -asetuksessa tarkoitettuna vähämerkityksisenä tukena;

2) selvitys hyödynsaajina taloudellista toimintaa harjoittaville yksiköille kohdennettavista tukitoimenpiteistä vähämerkityksisen tuen arviointia varten, jos hankkeeseen osallistuu sellaisia yksiköitä;

3) arvio hankkeen toteuttamisaikana tuottamista tuloista, jollei vähämerkityksistä tukea tai valtiontukea koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

Kansallisista alueiden kehittämisen varoista myönnettävää tukea sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallista vastinrahoitusta haetaan sähköisesti siihen tarkoitetussa järjestelmässä tai kirjallisesti toimivaltaisen viranomaisen vahvistamalla lomakkeella. Hakemus on allekirjoitettava.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta rahoitettaviin 9, 12 ja 15 §:ssä tarkoitettuihin hankkeisiin tukea haetaan sähköisesti siten kuin 51 ja 52 §:ssä säädetään.

Jos vähämerkityksisen tuen seurantaa varten on perustettu kansallinen tietovaranto, jossa on täydelliset tiedot kaikesta viranomaisten myöntämästä vähämerkityksisestä tuesta, 2 momentin 1 kohtaa ei sovelleta sen jälkeen, kun tietovarannon tiedot kattavat kolme verovuotta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen hakemisesta.

20 §

Sopimus kansallisista alueiden kehittämisen varoista rahoitettavasta yhteishankkeesta

Yhteishankkeen tuen saajien on tehtävä hankkeen toteuttamisesta sopimus, jossa määrätään:

1) yhteishankkeen tuen saajien keskinäiset oikeudet ja velvollisuudet;

2) se yhteishankkeen tuen saaja, joka toimii yhteishankkeen päätoteuttajana ja vastaa yhteishankkeen koordinaatiosta ja yhteydenpidosta toimivaltaisen viranomaisen kanssa.

Yhteishankkeessa kaikki tuen saajat vastaavat hankkeen toteuttamisesta yhteisvastuullisesti.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavan ryhmähankkeen sopimuksesta säädetään 40 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteishankkeesta ja siinä noudatettavasta menettelystä.

21 §

Tukipäätös

Tukipäätöksessä hyväksytään tuettavaa hanketta koskeva hankesuunnitelma ja hankkeen toteuttamisaika.

Tukipäätökseen on otettava ehdot:

1) tuen saajan velvollisuudesta säilyttää hankkeen aineisto ja aineiston säilyttämisajasta;

2) kehittämishankkeena tuettavan toiminnan tulosten yleisestä hyödyntämisestä ja julkaisemisesta;

3) 24 §:ssä tarkoitetusta investointeihin myönnetyn tuen kohteena olevan omaisuuden käyttöajasta;

4) 26 §:ssä tarkoitetusta ohjausryhmästä ja siinä käsiteltävistä asioista, jos hankkeessa edellytetään ohjausryhmän perustamista;

5) tilintarkastuksesta, jos hankkeessa edellytetään sitä;

6) tuen maksamisesta ennakkona ennen kustannusten syntymistä, jos ennakon maksaminen on perusteltua hankkeen toteuttamisen kannalta 29 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukipäätöksestä ja siinä määrättävistä ehdoista.

22 §

Muutoshakemus

Jos hanketta tai sen osaa ei voida toteuttaa tukipäätöksen ja sen liitteenä olevan hankesuunnitelman mukaisesti, tuen saajan on tehtävä tukipäätöksen muutoshakemus.

Yhteishankkeessa ja ryhmähankkeessa tuen saajien on 1 momentissa säädetyn lisäksi tehtävä tukipäätöksen muutoshakemus, jos jokin tuen saaja ei enää täytä tuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä tai hankekokonaisuuteen on tarpeen lisätä tai siitä on tarpeen poistaa yksi tai useampi tuen saaja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muutoshakemuksesta ja ~~säännöksiä~~ sen tekemisen edellytyksistä.

23 §

Muutospäätös

Päätöksen tukipäätöksen muuttamisesta tekee rahoittava viranomainen.

Rahoittava viranomainen voi hyväksyä yhteishankkeen tai ryhmähankkeen toteuttamisen jatkamisen 22 §:n 2 momentissa tarkoitetusta yhteishankkeen tai ryhmähankkeen tuen saajien hakemuksesta, jos muuttunut hankekokonaisuus kuitenkin edelleen täyttää alkuperäisen hankekokonaisuuden tavoitteet ja sille asetetut edellytykset.

Muuttuneesta hankkeesta johtuvat kustannukset voidaan hyväksyä aikaisintaan muutoshakemuksen vireille tulosta alkaen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muutospäätöksestä, sen myöntämisen edellytyksistä ja siihen sisällytettävistä ehdoista.

24 §

Tuen kohteena olevan omaisuuden käyttö

Tuen saajan on käytettävä 9 §:n 1 momentissa ja 12 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin hankkeisiin sisältyviin investointeihin myönnetyn tuen kohteena olevaa omaisuutta tukipäätöksessä määrätyssä käyttötarkoituksessa vähintään viiden vuoden ajan hankkeen viimeisen maksamista koskevan päätöksen tekopäivästä. Rahoittava viranomainen voi erityisestä syystä määrätä tukipäätöksessä edellä tarkoitetulle omaisuudelle pidemmän käyttöajan, joka saa olla enintään kymmenen vuotta hankkeen viimeisen maksamista koskevan päätöksen tekopäivästä.

25 §

Eräät tuen saajan velvollisuudet

Hankintayksiköistä ja niiden velvollisuudesta kilpailuttaa hankintansa ja käyttöoikeussopimuksensa säädetään julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016).

Tuen saajan on esitettävä toimivaltaiselle viranomaiselle hankkeen toteuttamisesta selvitys seurantaa varten tukipäätöksen ehtojen mukaisesti.

Tuen saaja on velvollinen säilyttämään kaiken hankkeeseen liittyvän kirjanpitoaineiston ja muun aineiston tukipäätöksen ehtojen mukaisesti niin, että tuen käytön valvonta on mahdollista. Hankkeeseen liittyvän kirjanpitoaineiston säilyttämiseen sovelletaan, mitä kirjanpitolain (1336/1997) 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään.

Tuen saajan on korvauksetta annettava tuen käyttöä koskevaa tarkastusta tekevälle taholle kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot, selvitykset, asiakirjat, pääsy tietojärjestelmiin, tallenteet ja muu aineisto ja sekä muutoinkin avustettava tarkastuksessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä tuen saajan velvollisuuksista ja tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetusta seurantaa varten annettavasta selvityksestä.

26 §

Hankkeen ohjausryhmä

Hankkeen ohjausta ja seurantaa varten voidaan asettaa ohjausryhmä, jos se on perusteltua hankkeen laajuus, sisältö ja vaikutukset huomioon ottaen tai muutoin tarkoituksenmukaista hankkeen toteuttamisen kannalta.

Ohjausryhmän asettamisesta päättää rahoittava viranomainen tukipäätöksessä. Rahoittava viranomainen nimeää edustajansa ohjausryhmään asiantuntijaksi.

Ohjausryhmän jäsenet ja pysyvät asiantuntijat nimeää tuen saaja lukuun ottamatta 2 momentissa tarkoitettua rahoittavan viranomaisen edustajaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ohjausryhmän asettamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä sekä säännöksiä ohjausryhmän tehtävistä.

27 §

Tuen maksamisen hakeminen

Tuen maksamista on haettava toimivaltaiselta viranomaiselta sähköisesti siihen tarkoitetussa järjestelmässä tai kirjallisesti maksamista koskevaa hakemusta varten toimivaltaisen viranomaisen vahvistamalla lomakkeella. Hakemus on allekirjoitettava.

Jos tuki hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin on myönnetty hyväksyttäviin tosiasiallisesti aiheutuneisiin kustannuksiin perustuen, tuen saajan on tuen maksamista hakiessaan esitettävä pyydettäessä selvitys hankinnan toteuttamisesta.

Tuen saajan on ilmoitettava maksamista koskevassa hakemuksessa hankkeen toteuttamisaikana tuottamat tulot, ellei vähämerkityksistä tukea tai valtiontukea koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maksamisen hakemisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä sekä säännöksiä hakemisen määräajasta siltä osin kuin ei ole kyse 28 §:ssä tarkoitetusta määräajasta.

28 §

Tuen viimeisen erän maksamisen hakemista koskeva määräaika

Tuen saajan on haettava tuen viimeisen erän maksamista neljän kuukauden kuluessa hankkeen päättymisestä. Toimivaltaisen viranomaisen velvollisuus maksaa tuen viimeinen erä päättyy, jos tuen saaja ei ole noudattanut mainittua määräaikaa.

Toimivaltainen viranomainen voi päättää, että tuki maksetaan 1 momentissa tarkoitetun määräajan jälkeen tehdystä hakemuksesta, jos tuen saaja on esittänyt painavan syyn hakemuksen viivästymiseen. Tuen saajan on ilmoitettava painavasta syystä ennen mainitussa momentissa tarkoitetun määräajan päättymistä.

Toimivaltainen viranomainen voi myös päättää, että tuki maksetaan 1 momentissa tarkoitetun määräajan jälkeen tehdystä hakemuksesta, jos tuen saaja on ilmoittanut itseensä kohdistuneesta ylivoimaisesta esteestä tai muusta poikkeuksellisesta olosuhteesta. Tuen saajan on ilmoitettava ylivoimaisesta esteestä tai muusta poikkeuksellisesta olosuhteesta toimivaltaiselle viranomaiselle 15 arkipäivän kuluessa siitä, kun ilmoitus on mahdollista tehdä.

29 §

Tuen ja sen ennakon maksaminen

Tuki maksetaan ilman aiheetonta viivytystä.

Tuen ensimmäinen erä voidaan maksaa ennakkona ennen kustannusten syntymistä, jos se on perusteltua hankkeen toteuttamisen kannalta. Julkisoikeudelliselle yhteisölle ei kuitenkaan makseta ennakkoa, jollei siihen ole erityistä syytä.

Tarkempia säännöksiä tuen maksamisesta ja sitä koskevasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Myös ennakon kuittaamisesta ja ennakon enimmäismäärästä voidaan antaa säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Tuen maksamisen esteet

Tukea ei makseta, jos:

1) tuen saaja ei ole todentanut sellaisen hankkeen tuloksia, tuotoksia tai toimenpiteitä, johon on myönnetty tukea toiminnan tulosten tai tuotosten saavuttamista tai määrättyjen toimenpiteiden toteuttamista koskevana kertakorvauksena taikka muulla tulokseen tai tuotokseen perustuvalla kustannusmallilla tai rahoitusmuodolla;

2) tuen saaja ei ole esittänyt tuen maksamista varten tarvittavaa hyväksyttävää selvitystä maksamista koskevassa hakemuksessa eikä toimivaltaisen viranomaisen täydennyspyynnössään asettamassa kohtuullisessa määräajassa.

Tässä pykälässä säädettyä sovelletaan sen tukiosuuden maksamiseen, johon esteet kohdistuvat.

31 §

Maksamisen keskeyttäminen

Tuen maksaminen voidaan keskeyttää, jos on perusteltua aihetta epäillä, että tuen saaja ei menettele 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Muilta osin maksamisen keskeytyksestä säädetään valtionavustuslain 19 §:ssä.

32 §

Tuen palauttaminen

Tuen palauttamisesta säädetään valtionavustuslain 20 §:ssä. Poiketen kuitenkin mainitussa pykälässä säädetystä, tuki tai sen osa saadaan jättää palauttamatta, jos palautettava määrä on enintään 250 euroa.

33 §

Velvollisuus tuen maksamisen lopettamiseen ja takaisinperintään

Sen lisäksi, mitä valtionavustuslain 21 §:ssä säädetään, toimivaltaisen viranomaisen on päätöksellään määrättävä tuen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu tuki tai sen osa takaisin perittäväksi, jos:

1) tuen myöntämisen jälkeen on käynyt ilmi, että tuen myöntämisen edellytykset eivät täyty;

2) tuen saaja on kieltäytynyt antamasta tuen maksamista, valvontaa tai tarkastusta varten tarpeellisia tietoja, asiakirjoja tai muuta aineistoa taikka muutoin avustamasta tarkastuksessa;

3) tuen saaja on 24 §:ssä tarkoitetun käyttöajan kuluessa lopettanut investointeihin myönnetyn tuen kohteena olevan toiminnan tai supistanut sitä olennaisesti taikka luovuttanut omistus- tai hallintaoikeuksin investointeihin myönnetyn tuen kohteena olevaa omaisuutta;

4) tuen saaja on 24 §:ssä tarkoitetun investointeihin myönnetyn tuen kohteena olevan omaisuuden käyttöajan kuluessa asetettu konkurssiin ja tuen saajan toiminnassa on tehty rikoslain (39/1889) 39 luvussa tarkoitettu velallisen rikos;

5) tuen saaja on muutoin olennaisesti rikkonut tuen käyttöä koskevia säännöksiä tai tukipäätöksen ehtoja.

Toimivaltaisen viranomaisen on päätöksellään määrättävä tuen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu tuki tai sen osa takaisin perittäväksi myös, jos 9 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuna perusrakenteen investointitukena myönnetyn tuen kohteena olevan omaisuuden omistussuhteet ovat muuttuneet olennaisesti 24 §:ssä tarkoitetun käyttöajan kuluessa ja muutos hyödyttää aiheettomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä taikka tapahtuu huomattava muutos, joka vaikuttaa hankkeen luonteeseen, alkuperäisiin tavoitteisiin tai toteuttamisen edellytyksiin.

Toimivaltaisen viranomaisen on päätöksellään määrättävä tuen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu tuki tai sen osa takaisin perittäväksi myös, jos investointiin myönnetyn tuen kohteena oleva omaisuus on tuhoutunut, vahingoittunut, anastettu tai kadonnut 24 §:ssä tarkoitetun käyttöajan kuluessa eikä tuen saaja ole kohtuullisessa ajassa hankkinut tilalle hinnaltaan ja laadultaan vastaavaa omaisuutta.

Jos takaisinperittävä määrä on enintään 250 euroa, se voidaan jättää perimättä.

34 §

Harkinnanvarainen tuen maksamisen lopettaminen ja takaisinperintä

Poiketen siitä, mitä valtionavustuslain 22 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään, toimivaltainen viranomainen voi päätöksellään määrätä tuen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun tuen tai sen osan takaisin perittäväksi aina mainitussa lainkohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

Sen lisäksi, mitä valtionavustuslain 22 §:ssä säädetään, toimivaltainen viranomainen voi päätöksellään määrätä tuen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun tuen tai sen osan takaisin perittäväksi myös, jos tuen saaja on jättänyt esittämättä tukipäätöksessä edellytetyllä tavalla selvityksen hankkeen toteuttamisesta seurantaa varten.

Toimivaltainen viranomainen voi päätöksellään määrätä tuen maksamisen lopetettavaksi sekä jo maksetun tuen tai sen osan takaisin perittäväksi myös, jos tuen saaja on tosiasiallisesti menetellyt valtionavustuslain 22 §:ssä tai tämän lain 33 §:ssä tarkoitettuun rinnastettavalla tavalla antamalla tuen myöntämiseen, maksamiseen tai käyttämiseen liittyvälle seikalle muun kuin asian todellista luonnetta tai tarkoitusta vastaavan oikeudellisen muodon.

Jos takaisinperittävä määrä on enintään 250 euroa, se voidaan jättää perimättä.

35 §

Takaisinperinnän määräaika

Poiketen siitä, mitä valtionavustuslain 28 §:n 1 momentissa säädetään, toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä tämän lain 31, 33 ja 34 §:ssä tarkoitettu päätös aina viipymättä, kun sen tie-

toon on tullut sellainen seikka, jonka nojalla tuen maksamisen keskeyttämiseen tai lopettamiseen taikka tuen takaisinperintään voidaan ryhtyä.

Tuen, sille laskettavan koron tai viivästyskoron takaisinperintään ei saa enää ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut hankkeen viimeisen maksamista koskevan päätöksen tekopäivästä. Jos takaisinperittävän tuen kohteena olevaa omaisuutta koskee 24 §:ssä tarkoitettu käyttöaika, lasketaan kymmenen vuoden määräaika tämän ajan päättymisestä.

Päätös voidaan tehdä 2 momentissa säädetyn määräajan jälkeenkin, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään.

36 §

Kuittaus

Poiketen siitä, mitä valtionavustuslain 30 §:ssä säädetään, toimivaltainen viranomainen voi määrätä tuen palautettavan tai takaisinperittävän määrän korkoineen perittäväksi siten, että toimivaltainen viranomainen vähentää sen samaan hankkeeseen myöhemmin maksettavasta tuesta. Kuittauksen edellytyksenä on, että takaisinperintäpäätös on saanut lainvoiman.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen palautettavan tai takaisinperittävän määrän kuittaamisen menettelystä.

3 luku

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanoa koskevat erityissäännökset

37 §

Tuen myöntämisen erityiset esteet Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa

Sen lisäksi, mitä tämän lain nojalla myönnettävän tuen myöntämisen esteistä säädetään 8 §:ssä, Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista ei myönnetä tukea, jos hanke tai tuen saaja ei täytä siihen sovellettavia yleisasetuksen 73 artiklassa tarkoitettuja seurantakomitean hyväksymiä ja hallintoviranomaisen vahvistamia yleisiä valintaperusteita.

38 §

Hakuilmoituksen julkaiseminen ja hakuaika Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa

Sen lisäksi, mitä tämän lain nojalla myönnettävän tuen hakemisesta säädetään 19 §:ssä, kaikkiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnettäviin tukiin sovelletaan seuraavaa:

1) hakuilmoitus on julkaistava tarkoituksenmukaisessa laajuudessa siten, että se on tasapuolisesti hakijoiden saatavilla;

2) hakuilmoituksessa on asetettava tuen hakemiselle hakuaika tai, jos tukea voidaan hakea jatkuvasti, on tämän käytävä ilmi hakuilmoituksesta;
3) hakuilmoituksessa on kuvattava selkeästi hankkeita koskeva valintamenettely ja valintaperusteet sekä tuen myöntämisen pääasialliset edellytykset ja ehdot.
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakuilmoituksesta sekä säännöksiä valintaperusteista ja haku- ja valintamenettelystä.

39 §

Päätös Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnettävästä tuesta

Sen lisäksi, mitä tämän lain nojalla tehtävästä tukipäätöksestä säädetään 21 §:ssä, on päätökseen, joka koskee Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnettävää tukea, otettava ehdot:
1) yleisasetuksen 47 ja 50 artiklassa säädetyistä tuen saajaa koskevista hankkeen tiedotusta ja viestintää koskevista velvollisuuksista;
2) yleisasetuksen 65 artiklaan perustuvasta toimien pysyvyyttä koskevasta velvollisuudesta, jos hanke sisältää infrastruktuuri-investointeja tai tuotannollisia investointeja.
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tukipäätöksestä ja siinä määrättävistä ehdoista.

40 §

Sopimus Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavasta ryhmähankkeesta

Ryhmähankkeen tuen saajien on tehtävä hankkeen toteuttamisesta sopimus, jossa määrätään:
1) ryhmähankkeen tuen saajien keskinäiset oikeudet ja velvollisuudet;
2) se ryhmähankkeen tuen saaja, joka toimii ryhmähankkeen päätoteuttajana ja vastaa ryhmähankkeen koordinaatiosta.
Ryhmähankkeen kaikki tuen saajat vastaavat ryhmähankkeen toteuttamisesta yhdessä yhteiseen hankesuunnitelmaan perustuen. Ryhmähankkeessa kukin tuen saaja vastaa 32–34 §:ssä tarkoitetusta tuen takaisin maksamisesta kuitenkin vain oman hankkeensa osalta.
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavasta ryhmähankkeesta ja siinä noudatettavasta menettelystä.

41 §

Tuen myöntäminen ryhmähankkeelle Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista voidaan myöntää tukea useamman hakijan ryhmähankkeelle.
Välittävä toimielin tekee erillisen päätöksen jokaisesta ryhmähankekokonaisuuteen kuuluvasta hakemuksesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuen myöntämisestä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavalle ryhmähankkeelle.

42 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman viestintävelvollisuuksien laiminlyönnistä aiheutuvat seuraamukset

Jos tuen saaja ei noudata yleisasetuksen 47 ja 50 artiklassa säädettyjä tukipäätöksen mukaisia tiedotusta ja viestintää koskevia velvollisuuksiaan, välittävän toimielimen on tuen maksamista koskevassa päätöksessä määrättävä mainitun asetuksen 50 artiklan 3 kohdan mukainen velvollisuuksien rikkomiseen suhteutettu vähennys hankkeelle maksettavasta tuesta tai määrättävä vastaava jo maksettu tuen osuus takaisin perittäväksi.

43 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman infrastruktuuri-investointeja tai tuotannollisia investointeja sisältävän hankkeen pysyvyyttä koskevat erityissäännökset

Sen lisäksi, mitä investointeihin myönnetyn tuen kohteena olevan omaisuuden käyttöajasta säädetään 24 §:ssä ja tuen maksamisen lopettamisesta ja takaisinperinnästä 33 §:ssä, Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavien infrastruktuuri-investointeja tai tuotannollisia investointeja sisältäviin hankkeisiin ja niiden tuen saajiin sovelletaan tätä pykälää.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toiminnan tulee olla pysyvää yleisasetuksen 65 artiklassa tarkoitetulla tavalla vähintään viiden vuoden ajan viimeisen tuen maksamista koskevan päätöksen tekopäivästä, jollei valtiontukea koskevassa lainsäädännössä pysyvyyden määräajasta muuta säädetä.

Välittävän toimielimen on päätöksellään määrättävä tuen maksaminen lopetettavaksi ja jo maksettu tuki takaisin perittäväksi, jos ennen 2 momentissa tarkoitetun määräajan päättymistä infrastruktuuri-investointeja tai tuotannollisia investointeja sisältävänä hankkeena tuetun toiminnan:

1) tuotannollinen toiminta lopetetaan tai siirretään sen yleisasetuksen 65 artiklassa tarkoitetun suuralueen ulkopuolelle, jolla hanke on saanut tukea;

2) infrastruktuurin omistussuhteissa tapahtuu muutos, joka hyödyttää aiheettomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä;

3) osalta tapahtuu huomattava muutos, joka vaikuttaa sen luonteeseen, tavoitteisiin tai täytäntöönpanon edellytyksiin siten, että toiminnan alkuperäiset tavoitteet vaarantuvat.

Välittävän toimielimen on perittävä takaisin aiheettomasti maksettu määrä, joka on suhteessa siihen ajanjaksoon, jona tuen saaja ei ole noudattanut pysyvyyttä koskevia säännöksiä. Jos kyseessä on 33 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu takaisinperintä, välittävän toimielimen on kuitenkin perittävä takaisin infrastruktuuri-investointiin tai tuotannolliseen investointiin maksettu tuki täysimääräisesti.

Tätä pykälää ei sovelleta, jos tuotannollisen toiminnan lopettaminen johtuu sellaisesta konkurssista, jossa tuen saajan toiminnassa ei ole tehty rikoslain 39 luvussa tarkoitettua velallisen rikosta.

44 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnetyn tuen takaisinperittävälle määrälle laskettavan koron kohtuullistaminen

Välittävä toimielin voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnetyn tuen takaisinperittävällä määrälle laskettavan koron osittain tai kokonaan perimättä, jos koron täysimääräinen periminen olisi tuen saajan olosuhteet tai toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta.

Takaisinperittävää määrää ei voi kohtuullistaa.

45 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnetyn tuen takaisinperinnän määräaika

Sen lisäksi, mitä tämän lain nojalla myönnetyn tuen takaisinperinnän määräajasta säädetään 35 §:ssä, Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista myönnetyn tuen takaisinperintää koskeva päätös voidaan tehdä määräajan jälkeenkin, jos Euroopan unionin lainsäädännössä sitä edellytetään. Mainitussa pykälässä säädettyä määräaikaa ei sovelleta tuen takaisinperintään, jos vireillä on oikeudellinen menettely tai jos hankkeessa epäillään petosta.

46 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavan hankkeen tuen saajan velvollisuus säilyttää aineisto

Sen lisäksi, mitä tämän lain nojalla rahoitettavan hankkeen tuen saajan velvollisuudesta säilyttää aineisto säädetään 25 §:n 3 momentissa, Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varoista rahoitettavan hankkeen tuen saajan on säilytettävä kirjanpitoaineisto ja hankkeen muu aineisto vähintään viiden vuoden ajan laskettuna sen vuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta, jona hankkeen viimeinen maksuerä on maksettu tuen saajalle, jollei kansallisessa lainsäädännössä taikka vähämerkityksistä tukea tai valtiontukea koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetä pidempää säilyttämisaikaa.

Välittävä toimielin voi jatkaa tuen saajalle annettavalla kirjallisella ilmoituksella 1 momentissa tarkoitettua säilyttämisaikaa. Säilyttämisajan jatkamisesta säädetään yleisasetuksen 82 artiklan 2 kohdassa.

47 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöä koskevat tarkastukset

Hallintoviranomaisella on yleisasetuksen 72 ja 74 artiklaan perustuen oikeus tehdä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöön liittyviä välittäviin toimielimiin sekä tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Tarkastusviranomaisella on yleisasetuksen 77—81 artiklaan perustuen oikeus tehdä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen, kirjanpitotoimintoon, välittäviin toimielimiin sekä tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Kirjanpitotoimintoa hoitavalla viranomaisella on yleisasetuksen 76 ja 98 artiklaan perustuen oikeus tehdä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen ja välittäviin toimielimiin kohdistuvia tarkastuksia.

Välittävällä toimielimellä on yleisasetuksen 74 artiklan 1 kohdan a alakohtaan perustuen oikeus tehdä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöön liittyviä tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Välittävän toimielimen valtionapuviranomaisena tekemästä tarkastuksesta säädetään valtionavustuslain 16–18 §:ssä.

Edellä 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettujen viranomaisten tarkastusoikeus koskee yksittäistä hanketta tarkastettaessa hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan. Lisäksi hallintoviranomaisella, tarkastusviranomaisella ja Ruokavirastolla on oikeus tehdä ESR-asetuksen 24 artiklassa tarkoitettuja vähävaraisten aineellisen avun hankkeisiin kohdistuvia tarkastuksia, jotka voivat kattaa kaikki hankkeiden toteutuksen vaiheet ja aineellisen avun jakeluketjujen tasot.

48 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman varojen käyttöä koskevat tarkastusvaltuudet

Hallintoviranomainen, tarkastusviranomainen ja kirjanpitotoimintoa hoitava viranomainen voivat tehdä 47 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen itse tai valtuuttaa muun tarkastustyötä tekevän viranomaisen tai tilintarkastajan tekemään sen puolestaan. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valtuutetun tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuussa oleva tilintarkastaja.

Ulkopuolinen asiantuntija voi 47 §:ssä tarkoitetun viranomaisen pyynnöstä avustaa tarkastuksessa.

Tilintarkastajaan ja ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan ~~heidän toimiessaan tässä pykälässä tarkoitetuissa tehtävissä hallintolakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999),~~ valtion virkamieslain (750/1994) 14 ja 15 §:ää sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

49 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tarkastajan toimivalta

Edellä 47 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen asianmukaista tekemistä varten hallintoviranomaisella, tarkastusviranomaisella ja niiden valtuuttamalla 48 §:ssä tarkoitetulla viranomaisella ja tilintarkastajalla on oikeus päästä tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin ja paikkoihin. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Tarkastusta tekevällä on oikeus tarkastaa kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot, selvitykset, asiakirjat, tietojärjestelmät, tallenteet, muu aineisto ja olosuhteet. Tarkastajalla on oi-

keus ottaa edellä tarkoitettu aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen asianmukainen tekeminen sitä edellyttää. Haltuun otetut asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Tarkastusta tekevällä on oikeus saada poliisi-, tulli-, vero- ja ulosottoviranomaisilta virka-apua tarkastuksen tekemisessä.

Tarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

50 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmä

Tässä laissa tarkoitetut viranomaiset hallinnoivat Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hanke- ja tukiasioita tietojärjestelmässä. Tietojärjestelmä on yleisasetuksen 69 artiklassa tarkoitettu sähköinen järjestelmä. Työ- ja elinkeinoministeriö on tietojärjestelmän rekisterinpitäjä.Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa tietojärjestelmästä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) mukaisesti.

Tietojärjestelmään tallennetaan tuen hakemista, myöntämistä, maksamista, seurantaa, jatkotoimenpiteitä ja valvontaa koskevat tässä laissa ja toimeenpanolaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa tietojärjestelmän tietoaineiston arkistoinnista.

Tietojärjestelmään tallennetaan ~~erillisenä tietovarantona~~ Euroopan sosiaalirahaston ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeisiin osallistuvien henkilöiden 56 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilötiedot. ~~Henkilötiedot muodostavat henkilörekisterin, joka on osa tässä pykälässä tarkoitettua tietojärjestelmää. Työ- ja elinkeinoministeriö on henkilörekisterin rekisterinpitäjä.~~

51 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman digitaalinen tukimenettely

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tuen hakijaa ja tuen saajaa koskevat seuraavat asiakirjat on muodostettava, välitettävä, rekisteröitävä ja säilytettävä 50 §:ssä tarkoitetussa tietojärjestelmässä:

1) tukihakemus ja muutoshakemus;
2) tukipäätös ja muutospäätös;
4) tuen maksamista koskeva hakemus;
4) tuen maksamista koskeva päätös;
5) hankkeen seuranta- ja loppuraportit;
6) oikaisuvaatimus;
7) oikaisuvaatimusta koskeva päätös;
8) päätös tuen palauttamisesta, tuen takaisinperinnästä ja muista jatkotoimenpiteistä.

Päätöksen allekirjoittamisesta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 16 §:ssä, ja päätöksen tiedoksi antamisesta mainitun lain 19 §:ssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 50 §:ssä tarkoitetussa tietojärjestelmässä muodostettavista, välitettävistä, rekisteröitävistä ja säilytettävistä asiakirjoista.

52 §

Vahva sähköinen tunnistaminen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmää käytettäessä

Edellä 50 §:ssä tarkoitetun tietojärjestelmän jokaisen käyttäjän on tunnistauduttava vahvan sähköisen tunnistamisen avulla. Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009). Jäljempänä 54 §:n 2 momentissa tarkoitettuja julkisia tietoja saa kuitenkin tarkastella ilman vahvaa sähköistä tunnistamista.

53 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmän tietojen saanti ja luovuttaminen teknisen rajapinnan avulla

Jos 50 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään siirretään tietoja teknisen rajapinnan avulla muusta järjestelmästä, kyseisen järjestelmän (*liitännäisjärjestelmä)* omistajan on noudatettava Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmän sisältövaatimuksia ja tiedonohjaussuunnitelmaa hallintoviranomaisen edellyttämällä tavalla. Liitännäisjärjestelmän omistajan on avattava tekninen rajapinta hallintoviranomaiselle, kirjanpitotoimintoa hoitavalle viranomaiselle ja tarkastusviranomaiselle sekä 48 §:ssä tarkoitetulle valtuutetulle viranomaiselle ja tilintarkastajalle liitännäisjärjestelmän sellaisiin tietoihin, joihin mainituilla viranomaisilla on tämän lain, toimeenpanolain tai 2 §:ssä mainittujen asetusten nojalla oikeus lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi.

Edellä 50 §:ssä tarkoitetusta tietojärjestelmästä saadaan luovuttaa tietoja teknisen rajapinnan avulla muulle kuin tässä laissa tarkoitetulle viranomaiselle, muulle julkiselle yhteisölle ja Euroopan unionin toimielimelle, jos niillä on lakiin perustuva oikeus saada tiedot. Tietojärjestelmästä voidaan luovuttaa tietoja soveltaen, mitä yleisasetuksessa ja Euroopan unionin varainhoitoa koskevissa säännöksissä säädetään sähköisestä järjestelmästä ja sen sisältövaatimuksista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä liitännäisjärjestelmän sisältöä koskevista vaatimuksista.

54 §

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmään tallennettujen tietojen julkisuus ja julkaiseminen

Edellä 50 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään tallennettujen tietojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, ja siihen tallennettujen henkilötietojen suojasta luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Hallintoviranomaisen on julkaistava yleisasetuksen 49 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla verkkosivustolla mainitun asetuksen 42 artiklassa tarkoitetut ohjelman toteutumiseen liittyvät Euroo-

pan komissiolle siirretyt tiedot sekä 49 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut hankkeita, tuen saajia, julkisten hankintojen toimittajia ja tuen määrää koskevat tiedot. Lisäksi verkkosivustolla julkaistaan 5 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaiset kehittämishankkeiden yleisesti hyödynnettävissä olevat tukihakemuksessa suunnitellut ja hankkeen loppuraportissa raportoidut tulokset.

55 §

Hallintoviranomaisen ja tarkastusviranomaisen oikeus saada Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön henkilötiedot

Hallintoviranomaisella on oikeus saada Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön 56 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilötiedot~~, rekisteröidä ne ja käsitellä niitä~~ yleisasetuksen 42 ja 72 artiklassa sekä ESR-asetuksen 17 artiklassa ja JTF-asetuksen 12 artiklassa sille säädettyjen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman seurantaa ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi.

Tarkastusviranomaisella on oikeus tarkastaa 50 §:n 3 momentissa tarkoitetun tietojärjestelmän tietoja 47 §:n 2 momentissa tarkoitettujen lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi.

56 §

Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön henkilötietojen tallentaminen ja säilyttäminen

Edellä 50 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään tallennetaan sen hankkeen hankekoodi, johon henkilö osallistuu, ja seuraavat Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvan rekisteröitävän henkilötiedot:

1) henkilötunnus;
2) ikä;
3) sukupuoli;
4) nimet;
5) yhteystiedot;
6) tieto turvakiellosta;
7) koulutustasosta korkein suoritettu tutkinto;
8) hankkeessa suoritettu tutkinto tai muu ammattipätevyys;
9) tieto siitä, onko henkilö työtön, pitkäaikaistyötön vai työssä, työllistyykö hän yrittäjänä tai ammatinharjoittajana, onko hän koulutuksessa, onko hän ryhtynyt työnhakuun vai onko hän työelämän ulkopuolella;
10) päivämäärät, joina henkilö on aloittanut ja lopettanut hankkeessa.

Hankkeeseen osallistuvan rekisteröitävän henkilön henkilöllisyys on todennettava. ~~Hänellä ei ole oikeutta saada henkilörekisteriin tallennettuja tietojaan oikaistaviksi eikä poistettaviksi sen päivän jälkeen, jona hän on lopettanut hankkeessa.~~

Rekisterinpitäjän on poistettava tässä pykälässä tarkoitetut tiedot viimeistään viiden vuoden kuluttua Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sulkemisesta. Henkilötietoja ei kuitenkaan saa poistaa, jos tiedon säilyttäminen on välttämätöntä yleisasetukseen tai sitä täydentävään kansalliseen lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi tai Euroopan unionin toimielimen

suorittaman tai muun lakisääteisen tarkastuksen suorittamiseksi taikka vireillä on oikeudellinen menettely tai hankkeessa epäillään petosta.

57 §

Tuen saajan velvollisuudet ja oikeus käsitellä henkilötietoja Euroopan sosiaalirahaston hankkeessa ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeessa

~~Tuen saaja toimii 50 §:n 3 momentissa tarkoitetun henkilörekisterin henkilötietojen käsittelijänä suorittaessaan Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvan henkilön henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä rekisterinpitäjän lukuun.~~ Tuen saaja saa käsitellä 50 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään tallennettuja osallistuvan henkilön henkilötietoja, jos se on tarpeen hankkeen toteuttamiseksi tukipäätöksen ehtojen mukaisesti. ~~Henkilötietojen käsittelystä sekä henkilötietojen käsittelijän vastuista ja velvollisuuksista säädetään tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa.~~

Tuen saajan on huolehdittava siitä, että Euroopan sosiaalirahaston hankkeeseen ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston hankkeeseen osallistuvat henkilöt ilmoittavat 56 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilötietonsa 50 §:ssä tarkoitettuun tietojärjestelmään. Tuen saajan on myös hankkeeseen osallistuvan henkilön pyynnöstä avustettava tätä 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen henkilötietojen tallentamisessa. Tuen saaja ei saa ilmaista hankkeeseen osallistuvien henkilöiden henkilötietoja sivulliselle.

58 §

Henkilötietojen luovuttaminen

Hallintoviranomaisen velvollisuudesta luovuttaa tilastollinen aineisto ilman henkilön tunnistetietoja Euroopan komissiolle säädetään yleisasetuksen 42 artiklassa sekä ESR-asetuksen 17 artiklassa ja JTF-asetuksen 12 artiklassa.

Hallintoviranomaisella on ESR-asetuksen 17 artiklaan ja JTF-asetuksen 12 artiklaan perustuen oikeus luovuttaa rekisteröidyn henkilön 56 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilötiedot Tilastokeskukselle tilastollisen aineiston muodostamista varten.

Hallintoviranomaisella on yleisasetuksen 44 artiklan 3 kohdan mukaan velvollisuus antaa Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman arvioinnit toiminnallisesti riippumattomien asiantuntijoiden tehtäviksi. Hallintoviranomaisella on oikeus ohjelman arvioimiseksi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ohjelmaa arvioiville tietojärjestelmään rekisteröityjen 56 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilötiedot ja tilastollisen aineiston.

Tässä pykälässä säädetyn lisäksi tietojärjestelmän tietoja saadaan luovuttaa ainoastaan tilastollisena aineistona ilman tunnistetietoja historiallisia tutkimustarkoituksia ja tilastollisia tarkoituksia varten.

4 luku

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen toimeenpanoa koskevat erityissäännökset

59 §

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen myöntämisen erityiset edellytykset

Sen lisäksi, mitä 5 §:ssä säädetään, Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen myöntämisen edellytyksenä on, että Interreg-asetuksen 28 artiklassa tarkoitettu seurantakomitea on 22 artiklassa tarkoitetulla tavalla hyväksynyt hankkeen ohjelmasta rahoitettavaksi. Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen myöntämisen edellytyksenä on myös, että hallintoviranomainen on hyväksynyt hankkeen ohjelmasta rahoitettavaksi.

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen myöntämisen edellytyksenä on, että Interreg-ohjelman tuen saajalla on toimipaikka Suomessa *(suomalainen tuen saaja*). Interreg-ohjelman tuen saajan toimipaikkaa koskevasta edellytyksestä voidaan poiketa, jos tuen saaja on Interreg-asetuksen 2 artiklan määritelmässä tarkoitettu rajat ylittävä oikeussubjekti.

Sen lisäksi, mitä 7 §:ssä säädetään, kaikkien Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hakijoiden on täytettävä tuen saajalle asetetut edellytykset.

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallinen vastinrahoitus voidaan myöntää Interreg-asetuksen 25 artiklassa tarkoitetun pienhankerahaston hankkeeseen vain mainitussa artiklassa tarkoitetulle lopulliselle vastaanottajalle. Pienhankerahaston lopulliseen vastaanottajaan sovelletaan Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen osalta, mitä tässä laissa säädetään tuen hakijasta ja tuen saajasta.

60 §

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hyväksyttävät kustannukset

Poiketen siitä, mitä 17 §:n 3 momentissa säädetään, Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen kustannukset ovat hyväksyttäviä, jos ne ovat yleisasetuksen, Interreg-asetuksen, EAKR-asetuksen, ohjelman, Interreg-asetuksen 59 artiklassa tarkoitetun rahoitussopimuksen ja Interreg-asetuksen 37 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen seurantakomitean yhteisellä päätöksellä vahvistettujen kustannusten tukikelpoisuutta koskevien täydentävien sääntöjen mukaisia.

61 §

Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hakeminen ja sitä koskeva määräaika

Poiketen siitä, mitä 19 §:n 1 momentissa säädetään, Interreg-ohjelman kansallista vastinrahoitusta voidaan hakea hankkeen käynnistymisen jälkeen.

Tuen saajan on haettava Interreg-ohjelman kansallista vastinrahoitusta neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hallintoviranomainen päättää Euroopan unionin rahoitusosuuden myöntämisestä hankkeelle. Toimeenpanolain 39 §:ssä tarkoitetun toimivaltaisen maakunnan liiton velvollisuus tuen myöntämiseen päättyy, jos tuen saaja ei ole noudattanut mainittua määräaikaa.

Toimivaltainen maakunnan liitto voi päättää, että Interreg-ohjelman kansallista vastinrahoitusta myönnetään 2 momentissa tarkoitetun määräajan jälkeen tehdystä hakemuksesta, jos tuen saaja on esittänyt painavan syyn hakemuksen viivästymiseen. Tuen saajan on ilmoitettava painavasta syystä ennen mainitussa momentissa tarkoitetun määräajan päättymistä.

Toimivaltainen maakunnan liitto voi myös päättää, että Interreg-ohjelman kansallista vastinrahoitusta myönnetään 2 momentissa tarkoitetun määräajan jälkeen tehdystä hakemuksesta, jos tuen saaja on ilmoittanut itseensä kohdistuneesta ylivoimaisesta esteestä tai muusta poikkeuksellisesta olosuhteesta. Tuen saajan on ilmoitettava ylivoimaisesta esteestä tai muusta poikkeuksellisesta olosuhteesta toimivaltaiselle maakunnan liitolle 15 arkipäivän kuluessa siitä, kun ilmoitus on mahdollista tehdä.

Jos suomalaisia tuen saajia on Interreg-ohjelman hankkeessa useita ja kansallista vastinrahoitusta on tarkoitus käyttää usean tuen saajan hyväksi, tulee sen tuen saajan, joka vastaa yhteisen hakemuksen kokoamisesta *(kokoava tuen saaja),* hakea Interreg-ohjelman kansallista vastinrahoitusta kaikkien puolesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hakumenettelystä.

62 §

Sopimus Interreg-ohjelman kansallisesta vastinrahoituksesta usean tuen saajan kesken

Edellä 61 §:n 5 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tuen saajien on tehtävä sopimus, jossa määrätään:

1) tuen saajien keskinäiset oikeudet ja velvollisuudet;

2) kokoava tuen saaja, joka vastaa yhteydenpidosta toimivaltaisen maakunnan liiton kanssa.

Interreg-ohjelman kansallista vastinrahoitusta koskevansopimuksen osapuolina olevat tuen saajat vastaavat 32–34 §:ssä tarkoitetusta tuen takaisin maksamisesta yhteisvastuullisesti.

Tuen saajien on muutettava sopimusta, jos jokin tuen saaja ei enää täytä tuen myöntämisen yleisiä edellytyksiä tai Interreg-ohjelman kansallisen vastinrahoituksen myöntämisen erityisiä edellytyksiä taikka sopimukseen on tarpeen lisätä tai siitä on tarpeen poistaa yksi tai useampi tuen saaja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä usean tuen saajan kesken tehtävästä Interreg-ohjelman kansallista vastinrahoitusta koskevasta sopimuksesta ja säännöksiä sopimuksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

63 §

Tukipäätös ja muutospäätös Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisesta vastinrahoituksesta

Sen lisäksi, mitä 21 §:ssä säädetään, Interreg-ohjelman kansallisen vastinrahoituksen myöntämisestä voidaan 61 §:n 5 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tehdä yksi tukipäätös.

Sen lisäksi, mitä 23 §:ssä säädetään, jos hallintoviranomainen on hyväksynyt hanketta koskevan muutoksen, jolla on vaikutusta kansallisen vastinrahoituksen määrään, jakautumiseen tai kestoon:

1) toimivaltaisen maakunnan liiton on tehtävä Interreg-ohjelman hankkeen kansallista vastinrahoitusta koskevan tukipäätöksen muutospäätös;

2) Interreg-ulkorajaohjelman hallintoviranomaisen on tehtävä Interreg-ulkorajaohjelman hankkeen kansallista vastinrahoitusta koskevan tukipäätöksen muutospäätös.

Poiketen siitä, mitä 23 §:n 3 momentissa säädetään, muuttuneesta hankkeesta johtuvat kustannukset voidaan hyväksyä hallintoviranomaisen hyväksymän muutoksen mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen tukipäätöksestä ja siihen otettavista ehdoista.

64 §

Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen maksaminen

Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen viimeisen erän maksamiseen ei sovelleta 28 §:ää.

Interreg-ohjelman kansallisen vastinrahoituksen maksamisen edellytyksenä on, että 61 §:n 5 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa osapuolet ovat tehneet 62 §:ssä tarkoitetun sopimuksen.

65 §

Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen maksamisen keskeyttäminen

Sen lisäksi, mitä 31 §:ssä säädetään, jos hallintoviranomainen on määrännyt hankkeen Euroopan unionin rahoitusosuuden maksamisen keskeytettäväksi:

1) toimivaltaisen maakunnan liiton on päätöksellään määrättävä Interreg-ohjelman hankkeen kansallisen vastinrahoituksen maksaminen keskeytettäväksi;

2) Interreg-ulkorajaohjelman hallintoviranomaisen on päätöksellään määrättävä Interreg-ulkorajaohjelman hankkeen kansallisen vastinrahoituksen maksaminen keskeytettäväksi.

66 §

Velvollisuus Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen takaisinperintään

Sen lisäksi, mitä 33 §:ssä säädetään, jos hallintoviranomainen on määrännyt hankkeen Euroopan unionin rahoitusosuuden takaisin perittäväksi:

1) toimivaltaisen maakunnan liiton on päätöksellään määrättävä jo maksettu Interreg-ohjelman hankkeen kansallinen vastinrahoitus takaisin perittäväksi;

2) Interreg-ulkorajaohjelman hallintoviranomaisen on päätöksellään määrättävä jo maksettu Interreg-ulkorajaohjelman hankkeen kansallinen vastinrahoitus takaisin perittäväksi.

67 §

Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen takaisinperittävälle määrälle laskettavan koron kohtuullistaminen

Jos virheellisesti tai perusteetta maksetun Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen takaisinperittävälle määrälle laskettavan koron täysimääräinen periminen olisi tuen saajan olosuhteet tai toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta:

1) toimivaltainen maakunnan liitto voi jättää Interreg-ohjelman kansallisen vastinrahoituksen takaisinperittävälle määrälle laskettavan koron kokonaan tai osittain perimättä;

2) Interreg-ulkorajaohjelman hallintoviranomainen voi jättää Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen takaisinperittävälle määrälle laskettavan koron kokonaan tai osittain perimättä.

Takaisinperittävää määrää ei voi kohtuullistaa.

68 §

Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen takaisinperinnän määräaika

Sen lisäksi, mitä takaisinperinnän määräajasta säädetään 35 §:ssä, Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman kansallisen vastinrahoituksen takaisinperintää koskeva päätös voidaan tehdä määräajan jälkeenkin, jos Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään Euroopan unionin rahoitusosuuden takaisinperintää. Mainitussa pykälässä säädettyä määräaikaa ei sovelleta kansallisen vastinrahoituksen takaisinperintään, jos vireillä on oikeudellinen menettely tai jos hankkeessa epäillään petosta.

69 §

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallista vastinrahoitusta koskevan aineiston säilyttäminen

Toimivaltainen maakunnan liitto on velvollinen säilyttämään kaiken Interreg-ohjelman ja Interreg-ulkorajaohjelman hallintoviranomainen on velvollinen säilyttämään kaiken Interreg-ulkorajaohjelman kansalliseen vastinrahoitukseen liittyvän kirjanpitoaineiston ja muun aineiston kansallisen vastinrahoituksen osoittamispäätöksen ehtojen mukaisesti niin, että kansallisen vastinrahoituksen käytön valvonta on mahdollista.

Sen lisäksi mitä 25 §:n 3 momentissa säädetään, Interreg-ohjelman tai Interreg-ulkorajaohjelman kansallista vastinrahoitusta saavan tuen saajan on säilytettävä kirjanpitoaineisto ja hankkeen muu aineisto vähintään viiden vuoden ajan laskettuna sen vuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta, jona kansallisen vastinrahoituksen viimeinen maksuerä on maksettu tuen saajalle, jollei kansallisessa lainsäädännössä taikka vähämerkityksistä tukea tai valtiontukea koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään pidempää säilyttämisaikaa.

5 luku

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöä koskevat tarkastukset

70 §

Hallinnollisia tarkastuksia koskevat tarkastukset

Toimeenpanolain 37 §:ssä tarkoitetuilla valvojina toimivilla maakuntien liitoilla on oikeus tehdä tuen saajiin kohdistuvia hallinnollisia tarkastuksia niissä Interreg-ohjelmissa ja Interreg-ulkorajaohjelmissa, joissa hallinnollisia tarkastuksia ei tee hallintoviranomainen. Maakuntien liittojen tarkastusoikeus koskee yksittäistä hanketta tarkastettaessa hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus tarkastaa valvojina toimivien maakuntien liittojen tässä pykälässä tarkoitettua tarkastustoimintaa.

71 §

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöä koskevat tarkastukset

Hallintoviranomaisella on yleisasetuksen 72 ja 74 artiklaan sekä Interreg-asetuksen 46 artiklaan perustuen oikeus tehdä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöön liittyviä tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Tarkastusviranomaisella on yleisasetuksen 77—81 artiklaan sekä Interreg-asetuksen 48 ja 49 artiklaan perustuen oikeus tehdä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen, kirjanpitotoimintoa hoitavaan viranomaiseen ja tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Kirjanpitotoimintoa hoitavalla viranomaisella on yleisasetuksen 76 ja 98 sekä Interreg-asetuksen 47 artiklaan perustuen oikeus tehdä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen kohdistuvia tarkastuksia.

Toimeenpanolain 36 §:ssä tarkoitetulla tarkastajaryhmän suomalaisella jäsenellä on Interreg-asetuksen 48 ja 49 artiklaan perustuen oikeus tehdä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöön liittyviä tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Edellä 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettujen viranomaisten tarkastusoikeus koskee yksittäistä hanketta tarkastettaessa hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan.

72 §

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen käyttöä koskevat tarkastukset

Toimivaltaisen maakunnan liiton valtionapuviranomaisena tekemästä Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen käyttöön liittyvästä tarkastuksesta ja Interreg-ulkorajaohjelman hallintoviranomaisen valtionapuviranomaisena tekemästä Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen käyttöön liittyvästä tarkastuksesta säädetään valtionavustuslain 16–18 §:ssä. Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus tehdä Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen käyttöön liittyviä toimivaltaisiin maakunnan liittoihin ja tuen saajiin sekä Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen käyttöön liittyviä Interreg-ulkorajaohjelmien hallintoviranomaisiin ja tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Tässä pykälässä tarkoitettujen viranomaisten tarkastusoikeus koskee yksittäistä hanketta tarkastettaessa hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan.

73 §

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien varojen käyttöä koskevat tarkastusvaltuudet

Edellä 70–72 §:ssä tarkoitetut viranomaiset voivat tehdä mainituissa pykälissä tarkoitetun tarkastuksen itse tai valtuuttaa muun tarkastustyötä tekevän toisen viranomaisen tai tilintarkastajan tekemään sen puolestaan. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valtuutetun tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuussa oleva tilintarkastaja.

Ulkopuolinen asiantuntija voi 70–72 §:ssä tarkoitetun viranomaisen pyynnöstä avustaa tarkastuksessa.

Tilintarkastajaan ja ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan ~~heidän toimiessaan tässä pykälässä tarkoitetuissa tehtävissä hallintolakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia,~~ valtion virkamieslain 14 ja 15 §:ää sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

74 §

Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien tarkastajan toimivalta

Edellä 70–72 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen asianmukaista tekemistä varten mainituissa pykälissä tarkoitetuilla viranomaisilla ja niiden valtuuttamalla 73 §:ssä tarkoitetulla viranomaisella ja tilintarkastajalla on oikeus päästä tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin ja paikkoihin. Tarkastusta ei kuitenkaan saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Tarkastusta tekevällä on oikeus tarkastaa kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot, selvitykset, asiakirjat, tietojärjestelmät, tallenteet, muu aineisto ja olosuhteet. Tarkastajalla on oikeus ottaa edellä mainittu aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen asianmukainen tekeminen sitä edellyttää. Haltuun otetut asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Tarkastusta tekevällä on oikeus saada poliisi-, tulli-, vero- ja ulosottoviranomaisilta virka-apua tarkastuksen tekemisessä.

Tarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

6 luku

Erinäiset säännökset

75 §

Viranomaisten oikeus saada ja luovuttaa tietoja

Työ- ja elinkeinoministeriöllä, hallintoviranomaisella, kirjanpitotoimintoa hoitavalla viranomaisella, tarkastusviranomaisella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla, maakuntien liitoilla ja Ruokavirastolla on oikeus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tarkoitettujen salassapitosäännösten estämättä saada maksutta toiselta viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta taholta tuen hakijana ja tuen saajana toimivan luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön taloudellista asemaa, liike- ja ammattitoimintaa ja niille julkisista varoista myönnettyä rahoitusta ja muuta tuen kannalta merkittävää olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa ja toimeenpanolaissa sekä yleisasetuksessa ja muissa 2 §:ssä mainituissa asetuksissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Muilla tässä momentissa mainituilla viranomaisilla kuin kirjanpitotoimintoa hoitavalla viranomaisella on oikeus saada edellä tarkoitettuja välttämättömiä tietoja tuen käytöstä myös tuen saajalta.

~~Edellä 1 momentissa mainituilla viranomaisilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta Verohallinnolta luonnollista henkilöä, tuen hakijaa ja tuen saajaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä tuen myöntämiseksi, maksamiseksi tai tuen käytön valvomiseksi.~~

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toimivaltaisilta viranomaisilta tiedot kansallisten alueiden kehittämisen varojen sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnoinnista, hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, seurannasta, jatkotoimenpiteistä ja valvonnasta, jotka ovat välttämättömiä toimeenpanolaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Hallintoviranomaisella, kirjanpitotoi-

mintoa hoitavalla viranomaisella ja tarkastusviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada välittäviltä toimielimiltä edellä tarkoitettuja välttämättömiä tietoja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman osalta.

Edellä 1 momentissa mainituilla viranomaisilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tässä pykälässä tarkoitetut välttämättömät tiedot muulle viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle taholle ja Euroopan unionin toimielimelle niiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Euroopan unionin toimielimille luovutettavista tiedoista säädetään yleisasetuksessa ja muissa 2 §:ssä mainituissa asetuksissa.

76 §

Päätöksen allekirjoittaminen

Tässä laissa tarkoitettu viranomaisen päätös on allekirjoitettava. Päätöksen sähköisestä allekirjoittamisesta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 16 §:ssä.

77 §

Kansallisten alueiden kehittämisen varojen käyttöä koskevat tarkastukset

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus tehdä kansallisten alueiden kehittämisen varojen käyttöön liittyviä maakuntien liittoihin ja tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Toimivaltaisen maakunnan liiton valtionapuviranomaisena tekemästä tarkastuksesta säädetään valtionavustuslain 16–18 §:ssä.

Tässä pykälässä tarkoitettujen viranomaisten tarkastusoikeus koskee yksittäistä hanketta tarkastettaessa hanketta ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan.

78 §

Kansallisten alueiden kehittämisen varojen käyttöä koskevat tarkastusvaltuudet

Työ- ja elinkeinoministeriö voi tehdä 77 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen itse tai valtuuttaa muun tarkastustyötä tekevän toisen viranomaisen tai tilintarkastajan tekemään sen puolestaan. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Valtuutetun tilintarkastusyhteisön on nimettävä tarkastuksesta päävastuussa oleva tilintarkastaja.

Ulkopuolinen asiantuntija voi työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä avustaa tarkastuksessa.

Tilintarkastajaan ja ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan ~~heidän toimiessaan tässä pykälässä tarkoitetuissa tehtävissä hallintolakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia,~~ valtion virkamieslain 14 ja 15 §:ää sekä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

79 §

Kansallisten alueiden kehittämisen varojen tarkastajan toimivalta

Edellä 77 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen asianmukaista tekemistä varten työ- ja elinkeinoministeriöllä ja 78 §:ssä tarkoitetulla valtuutetulla viranomaisella ja tilintarkastajalla on oikeus päästä tuen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin ja paikkoihin. Tarkastusta ei kuitenkaan saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Tarkastusta tekevällä on oikeus tarkastaa kaikki tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot, selvitykset, asiakirjat, tietojärjestelmät, tallenteet, muu aineisto ja olosuhteet. Tarkastajalla on oikeus ottaa edellä tarkoitettu aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen asianmukainen tekeminen sitä edellyttää. Haltuun otetut asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Tarkastusta tekevällä on oikeus saada poliisi-, tulli-, vero- ja ulosottoviranomaisilta virka-apua tarkastuksen tekemisessä.

Tarkastukseen sovelletaan lisäksi, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

80 §

Muutoksenhaku maakunnan liiton kansallisten alueiden kehittämisen varojen hanke- ja tukiasioita koskevaan päätökseen

Maakunnan liiton tämän lain nojalla tekemään kansallisten alueiden kehittämisen varojen hanke- ja tukiasioita koskevaan päätökseen tehtävästä oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta säädetään kuntalaissa (410/2015).

81 §

Muutoksenhaku työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävän toimielimen hanke- ja tukiasioita sekä toimivaltaisen maakunnan liiton ja Interreg-ulkorajaohjelman hallintoviranomaisen Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallista vastinrahoitusta koskevaan päätökseen

Työ- ja elinkeinoministeriön tämän lain nojalla tekemään päätökseen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, maakunnan liiton ja Ruokaviraston Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävänä toimielimenä tekemään hanke- ja tukiasioita koskevaan päätökseen sekä toimivaltaisen maakunnan liiton ja Interreg-ulkorajaohjelman hallintoviranomaisen Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien kansallista vastinrahoitusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Tässä pykälässä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimus Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hanke- ja tukiasioita koskevaan päätökseen ja siihen annettava päätös tehdään sähköisesti 50 §:ssä tarkoitetussa tietojärjestelmässä.

Muutoksenhakuun tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

82 §

Täytäntöönpano

Tämän lain nojalla tehty päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Edellä 32–34 §:n nojalla tehty lainvoimainen päätös on suoraan ulosottokelpoinen. Saatavan perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

83 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annettu laki (8/2014).

84 §

Siirtymäsäännökset

Sellaisten hankkeiden rahoittamiseen, joita koskevat tukihakemukset ovat vireillä tämän lain tullessa voimaan, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn tukeen sovelletaan tuen myöntämisajankohtana voimassa olleita säännöksiä.

Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rakennerahasto-ohjelmista, jäsenvaltioiden välisistä rakennerahasto-ohjelmista sekä Euroopan naapuruusvälineestä osarahoitettavien Euroopan unionin ulkorajat ylittävän yhteistyön yhteisistä toimintaohjelmista, joiden toimeenpano on kesken tämän lain tullessa voimaan, myönnettyyn ja vielä myönnettävään tukeen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

———————

3.

Laki

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 3 §:n 1 momentin 11 kohta, 10 §:n 2 momentti ja 22 §, sellaisina kuin niistä on 3 §:n 1 momentin 11 kohta laissa 933/2013 ja 22 § laissa 489/2014, seuraavasti:

3 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimiala ja tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset hoitavat niille erikseen säädettyjä tehtäviä seuraavilla toimialoilla:

— —

11) eräät tässä momentissa tarkoitettuihin toimialoihin liittyvät Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimenpanotehtävät ja aluekehitystehtävät.

— —

10 §

Asioiden ratkaisuvalta

— —

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja voi ottaa ratkaistavakseen asian, joka koskee keskuksen yhteisiä toimintoja sekä asian, joka koskee keskuksen yhteistä Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmatyötä. Keskuksen johtaja ei voi kuitenkaan ottaa ratkaistavakseen asiaa, joka kuuluu keskuksen vastuualueen tehtäviin ja toimivaltaan.

— —

22 §

Yhteistyö maakuntien liittojen ja kuntien kanssa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osallistuu alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa (/) tarkoitettuun aluekehittämistyöhön.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eurooppalaisesta alueellisen yhteistyön yhtymästä annetun lain (1340/2015) 9 §:n 1 momentti seuraavasti:

9 §

Yhtymän toimintaan sovellettavat säännökset

Yhtymän hoitaessa Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen mukaisten ohjelmien hallintoviranomaisen tai kirjanpitotoiminnon tehtäviä sen tehtäviin ja toimivaltuuksiin sekä muutoksenhakuun sovelletaan, mitä alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa (/) ja alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetussa laissa (/) säädetään hallintoviranomaisena toimivan tai kirjanpitotoimintoa hoitavan maakunnan liiton tehtävistä ja toimivaltuuksista.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain (293/2017) 2 §:n 3 momentti seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

— —

Tietojen saannista ja luovuttamisesta Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa säädetään alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (/) 53 §:ssä.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

6.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 143 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 143 §:n ~~1 momentin~~ 12 kohta seuraavasti:

143 §

Tietojen luovuttaminen toiselle viranomaiselle

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä valvonnassa saamansa tiedon tai asiakirjan, jos se on tarpeen:

— —

12) Europan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hallintoviranomaiselle alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 8 §:ssä sekä alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (/) 9 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamista varten;

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

7.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 308/2016, seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

— —

7) alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 8 §:ssä sekä alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (/) 9 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamista;

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

8.

Laki

julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 10 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (223/2007) 10 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 247/2017, seuraavasti:

10 a §

Viranomaisten tehtävät

— —
Maakuntien liittojen yhteispalvelua koskevista tehtävistä säädetään alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (/) 17 §:ssä.
— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

9.

Laki

liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 15 c §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 15 c §, sellaisena kuin se on laissa 572/2018, seuraavasti:

15 c §

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelu

Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (/) 17 §:ssä säädetään maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelua koskevasta maakunnan liiton tehtävästä.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

10.

Laki

Ruokavirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Ruokavirastosta annetun lain (371/2018) 2 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Tehtävät

— —

Ruokaviraston Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman välittävän toimielimen tehtävistä säädetään alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa (/) ja alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetussa laissa (/).

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

Valiokunnan mietintö HaVM 9/2021 vp

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että maakuntien liittojen ja muiden välittävien toimielinten teknisen tuen taso turvataan, eikä EU:n alue- ja rakennepolitiikan uuden ohjelmakauden 2021—2027 toimeenpano saa lisätä nykyistä kuntien talousrasitetta.

Helsingissä 17.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Jussi Halla-aho ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Matti Semi vas
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne